

Europeisk medborgarpanel om matsvinn

Slutrapport

#FoodWasteEU

Manuskriptet färdigställt i July 2023

Detta dokument utgör inte ett officiellt ställningstagande från Europeiska kommissionens sida.

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2023

© Europeiska unionen, 2023

Vidareutnyttjandet av Europeiska kommissionens handlingar regleras enligt kommissionens beslut 2011/833/EU av den 12 december 2011 om vidareutnyttjande av kommissionens handlingar (EUT L 330, 14.12.2011, s. 39). Om inte annat anges får detta dokument vidareutnyttjas enligt villkoren i licensen Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Detta innebär att vidareutnyttjande är tillåtet förutsatt att källa anges på lämpligt sätt liksom eventuella förändringar.

Alla bilder © Europeiska unionen.

Print ISBN 978-92-68-06504-4 doi:10.2775/031404 NA-09-23-364-SV-C

PDF ISBN 978-92-68-06459-7 doi:10.2775/294674 NA-09-23-364-SV-N

INNEHÅLL

1. Inledning	2
2. Huvuddragen i den Europeiska medborgarpanelen om matsvinn	5
2.1. Slumpmässigt urval och panelens demografiska sammansättning	6
2.2. Styrkommittén.....	10
2.3. Kunskapskommittén.....	11
2.4. Kunskaps- och informationscentrum.....	12
2.5. Föreläsare	12
2.6. Huvudmoderatorer	14
2.7. Diskussionsledare.....	14
2.8. Observatörer.....	15
3. Metod och enskilda möten	16
3.1. Metod.....	17
3.2. Första mötet: process och resultat.....	18
3.3. Andra mötet: process och resultat.....	23
3.4. Tredje mötet: process och resultat	27
4. Nästa steg	34
Bilaga: Fullständiga rekommendationer	37
Ämnesområde I – Samarbeta i värdekedjan för livsmedel: från jord till bord	38
Ämnesområde ii – initiativ inom livsmedelssektorn.....	43
Ämnesområde III – Stöd till ändrade konsumtionsvanor	47

1. Inledning

Europeiska kommissionen anordnade tre europeiska medborgarpaneler 2023, varav en handlade om matsvinn. Varje panel bestod av upp till 150 slumpmässigt utvalda deltagare från samtliga 27 EU-länder. Syftet med panelerna var att diskutera och ta fram rekommendationer inför viktiga förslag från kommissionen. Panelerna fullgör det åtagande som uttrycktes i kommissionens meddelande av den 17 juni 2022, *Konferensen om Europas framtid – Från vision till konkreta åtgärder* ⁽¹⁾, och i ordförande Ursula von der Leyens tal om tillståndet i unionen 2022. Den europeiska medborgarpanelen för matsvinn var den första panelen som hölls, med tre möten: den 16–18 december 2022, den 20–22 januari 2023 och den 10–12 februari 2023.

Minskningen av matsvinn måste ske i större skala och i snabbare takt om EU och dess medlemsländer ska kunna uppfylla sina åtaganden när det gäller FN:s mål för hållbar utveckling ⁽²⁾. Detta är avgörande inte bara inför en växande världsbefolkning och de utmaningar som detta innebär för livsmedelssäkerheten, utan också för att mildra miljö- och klimateffekterna av vårt livsmedelssystem. Med tanke på hur viktigt det är att minska matsvinn i Europa har EU integrerat detta mål i 2020 års från jord till bord-strategi för ett rättvist, hälsosamt och miljövänligt livsmedelssystem. I linje med denna strategi antog kommissionen den 5 juli 2023 ett lagstiftningsförslag ⁽³⁾ om fastställande av rättsligt bindande mål för minskningen av matsvinn, vilka EU-länderna ska uppfylla senast i slutet av 2030. Dessa mål kommer att uppmana alla EU-länder att vidta ambitiösa åtgärder för att minska matsvinn på sina respektive territorier.

Eftersom hushållen står för över hälften av det matsvinn som genereras i EU kan EU-invånarna vara

viktiga aktörer för att tackla frågan. Att vidta åtgärder för att minska matsvinn är nödvändigt på alla nivåer i livsmedelskedjan – från primär produktion och livsmedelsframställning till detaljhandel, livsmedelstjänster och konsumtion. Men de stora mängder som genereras på konsumtionsnivå visar hur viktigt det är att EU-invånarna kommer till insikt och tar del av rekommendationerna. I detta sammanhang uppmanades deltagarna i denna första europeiska medborgarpanel att utarbeta en förteckning över rekommendationer för hur man kan intensifiera åtgärderna för att minska matsvinn i EU. Dessa rekommendationer skulle sedan ingå i kommissionens övergripande arbetsprogram för förebyggande av matsvinn och beaktas vid utarbetandet av det kommande lagstiftningsförslaget. Panelens rekommendationer förväntas också fungera som vägledning för att hjälpa EU-länder att uppnå de mål för minskning av matsvinn som anges i det reviderade ramdirektivet om avfall senast 2030.

Panelen gav uttryck för invånarnas åsikter om åtgärder som bör vidtas av EU-länder, aktörer i livsmedelskedjan, EU-invånare och andra privata och offentliga berörda parter för att påskynda minskningen av matsvinn och uppnå de mål som kommer att fastställas på EU-nivå. Utifrån informationsmaterial, expertsynpunkter och diskussioner i arbetsgrupper och på plenarmöten, fastställde och rangordnade deltagarna i medborgarpanelen frågor som var relevanta för kommissionens nya politiska förslag. Panelens synpunkter och resultat sammanfattas i denna rapport, inklusive dess bilaga. I denna rapport sammanfattas huvuddragen i den europeiska medborgarpanelen om matsvinn. Den innehåller också en beskrivning av metodramen, hur debatterna genomfördes, resultaten av de tre mötena samt vad som ska ske härnäst.

⁽¹⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – Konferensen om Europas framtid – Från vision till konkreta åtgärder, COM(2022) 404 final (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52022DC0404&qid=1695203854991>).

⁽²⁾ Mål 12.3 för hållbar utveckling kräver en halvering av det globala matsvinn per capita på detaljhandels- och konsumentnivå senast 2030 och en minskning av livsmedelsförlusterna längs livsmedelskedjan.

⁽³⁾ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2008/98/EC on waste, COM(2023) 420 final (https://environment.ec.europa.eu/system/files/2023-07/Proposal%20for%20a%20DIRECTIVE%20OF%20THE%20EUROPEAN%20PARLIAMENT%20AND%20OF%20THE%20COUNCIL%20amending%20Directive%20200898EC%20on%20waste%20COM_2023_420.pdf).

European Citizens Panel
food waste
Have Your Say

2. Huvuddragen i den Europeiska medborgarpanelen om matsvinn

2.1. SLUMPMÄSSIGT URVAL OCH PANELENS DEMOGRAFISKA SAMMANSÄTTNING

För att valet av deltagare för dessa deltagarinriktade processer skulle vara rättvist, enhetligt och tillförlitligt rekryterades medborgarpanelens deltagare genom slumpmässigt urval. Korrekt tillämpat kan slumpmässigt urval öka mångfalden och representativiteten. Rekryteringen utfördes av Kantar Public med stöd av 27 nationella rekryteringsbyråer. I de flesta länder rekryterades deltagarna per telefon (Computer-Assisted Telephone Interviewing, CATI) genom slumpmässig sifferuppringning. I vissa andra länder användes dock personliga metoder (CAPI) eller slumpmässigt urval från en sannolikhetsbaserad onlinepanel (endast Luxemburg). Antalet som tackade ja varierade mellan länderna men var i EU-genomsnitt 4,5 %.

I tabell 1 ges en översikt över det önskade antalet medborgarpanelmedlemmar i EU-länderna (landskvoter) samt det faktiska antalet deltagare per möte från respektive land. Syftet var att uppnå en nivå av representation för EU:s medlemsländer som står i proportion till dess folkmängd, vilket balanserades genom att minst två EU-invånare per land medverkade ⁽⁴⁾. Med andra ord fastställdes höga mål för länder med stor befolkning, t.ex. Tyskland (19 EU-invånare), medan två EU-invånare från Malta respektive Luxemburg bjöds in. Närvaron var i allmänhet god, vilket på det stora hela återspeglade de fastställda målen. Målen för deltagande uppnåddes för 23 av EU:s 27 medlemsländer. Av de 150 utvalda deltagarna deltog 148 invånare i minst ett av mötena.

⁽⁴⁾ Landskvoterna genererades med hjälp av systemet för degressiv proportionalitet, som också används för att beräkna antalet platser per EU-land i Europaparlamentet.

Tabell 1: Panelens deltagare per medlemsland

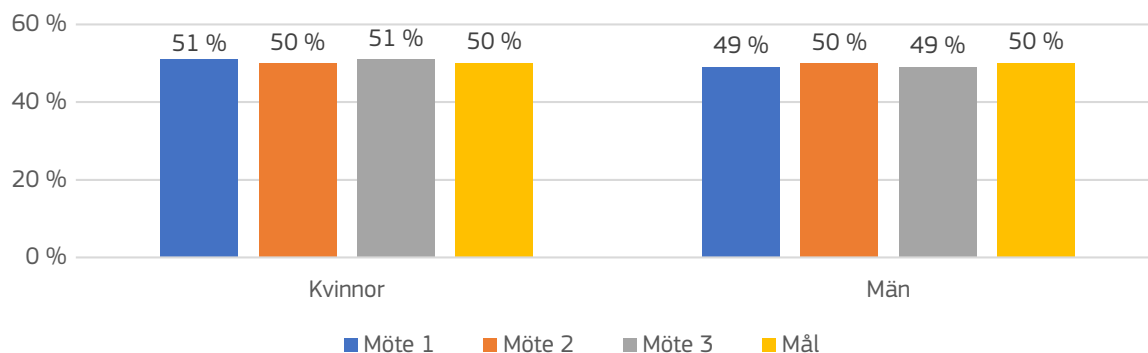
LAND	MÅLPARTER	FAKTISKA DELTAGARE		
		Första mötet	Andra mötet	Tredje mötet
Belgien	5	4	5	4
Bulgarien	4	4	4	4
Tjeckien	5	5	5	5
Danmark	3	3	3	3
Tyskland	19	17	18	16
Estland	2	2	2	2
Irland	3	3	3	3
Grekland	5	5	5	5
Spanien	12	12	13	13
Frankrike	15	16	16	16
Kroatien	2	2	2	2
Italien	15	13	13	12
Cypern	2	2	2	2
Lettland	2	2	2	2
Litauen	2	2	2	2
Luxemburg	2	2	2	2
Ungern	5	2	2	2
Malta	2	2	2	2
Nederländerna	6	6	6	6
Österrike	4	4	4	4
Polen	10	10	12	11
Portugal	5	5	5	5
Rumänien	7	7	7	7
Slovenien	2	2	2	2
Slovakien	3	3	3	3
Finland	3	3	3	3
Sverige	5	4	4	4
TOTAL	150	142	147	142

För att säkerställa att panelen i största möjliga utsträckning speglade mångfalden hos EU:s befolkning fastställdes målkvoter för deltagandet i enlighet med de sociodemografiska kännetecknen som anges i figur 1 (den faktiska andelen deltagare avser de 148 invånare som deltog i minst ett av mötena). Ett undantag var

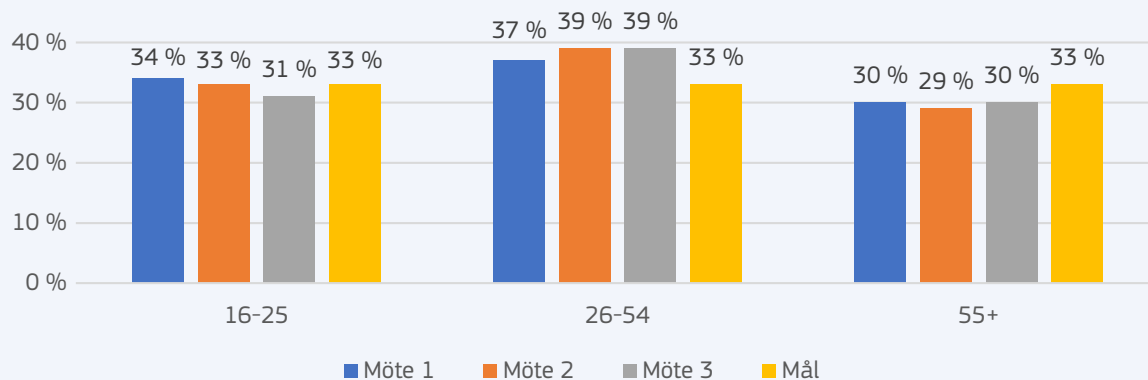
beslutet att ungdomar skulle vara överrepresenterade, vilket innebar att en tredjedel av panelen rekryterades från åldersgruppen 16–25, även om denna kategori utgör mindre än 33 % av den europeiska befolkningen ⁽⁵⁾.

Figur 1: Fördelning av deltagarna efter kön, ålder, hemvist och utbildningsnivå

Könsfördelning per möte

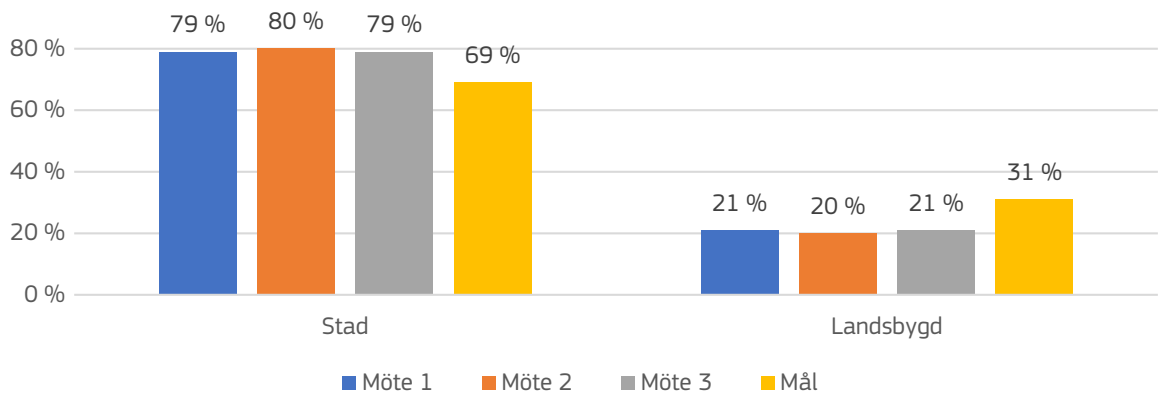

Åldersfördelning per möte

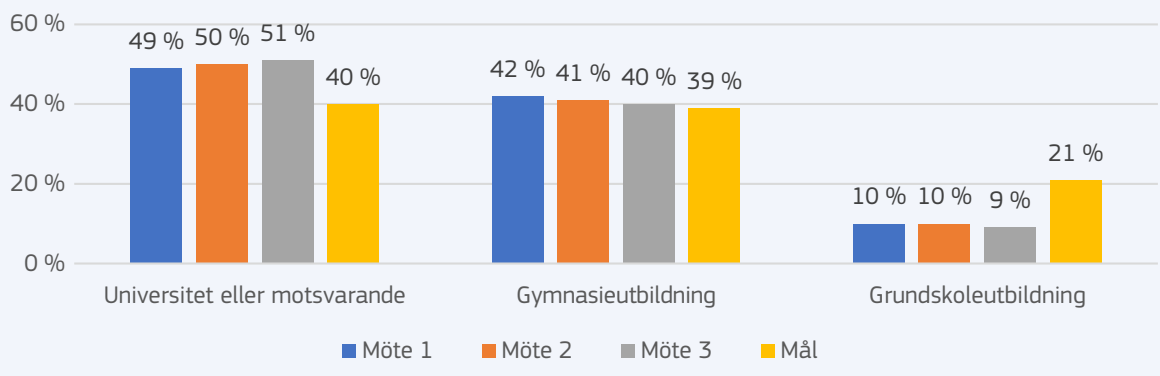

⁽⁵⁾ Denna åldersgrupp utgör i genomsnitt 10,6 % av EU:s befolkning enligt statistik från Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TPS00010/default/table?lang=en&category=demo.demo_ind).

Fördelning av deltagare efter hemvist

Fördelning av deltagare efter utbildningsnivå

2.2. STYRKOMMITTÉN

Styrkommittén utformade, anordnade och genomförde den europeiska medborgarpanelen om matsvinn. Den sammanträdde en gång i veckan för att besluta om begreppsmässiga och organisatoriska frågor, inbegripet metod, logistik och budget. Kommittén bestod av representanter från EU-kommissionen samt uppdragstagare. Från EU-kommissionens sida bidrog två generaldirektorat till styrkommitténs arbete: generaldirektoratet för hälsa och livsmedelssäkerhet (GD Hälsa och livsmedelssäkerhet), som ansvarar för initiativ som rör matsvinn, inbegripet utarbetandet av lagstiftningsförslaget om fastställande av de mål som medlemsländerna ska uppnå för att minska matsvinnet, och generaldirektoratet för kommunikation (GD Kommunikation), som ansvarar för den nya fasen av EU-invånarnas engagemang och mer specifikt för de europeiska medborgarpanelernas metoder och organisation.

Uppdragstagarna samarbetade för att utforma och genomföra denna nya generation europeiska medborgarpaneler. Rekryteringen av EU-invånare genomfördes av Kantar Public. VO Europe och MCI ansvarade för medborgarkommunikation och stöd

samt för alla organisatoriska delar av de tre mötena. Dessutom sammanförde en internationell samtalsgrupp bestående av ifok (Tyskland), Missions Publiques (Frankrike), Danmarks teknologiråd (Danmark) och deliberativa (Spanien) experter för att utforma och leda samtalsprocessen. Dessa samlade sina kunskaper för att tillsammans med GD Kommunikation utforma den övergripande deltagandeprocessen och metoden för varje session. Tillsammans med GD Hälsa och livsmedelssäkerhet och GD Kommunikation ansvarade gruppen för att utarbeta en projektbeskrivning där panelens ansvarsområden lades fram. Gruppen ansvarade också för att inrätta en rådgivande kunskapskommitté. Med stöd av GD Hälsa och livsmedelssäkerhet och kunskapskommittén rekryterade och informerade samtalsgruppen de föreläsare som hjälpte EU-invånarna att förstå frågan i all dess komplexitet och svarade på deras frågor under de tre mötena. Dessutom samordnade gruppen kommunikationen med EU-invånarna och med stödgruppen på plats, stod för den huvudsakliga modereringen och hjälpen i arbetsgruppen, samt övervakade resultatrapporteringen.

2.3. KUNSKAPSKOMMITTÉN

Att en kunskapskommitté bestående av experter på området matsvinn deltog stärkte samtalsprocessen genom att garantera kvaliteten på samt objektiviteten, mångfalden och begripligheten i den information som EU-invånarna fick. Kunskapskommitténs roll var att ta fram och tillhandahålla kunskap och expertis för att skapa lika villkor för alla deltagare, samt underlätta diskussioner dem emellan. Detta skedde bland annat genom utarbetandet av ett informationspaket som delades ut till EU-invånarna före det första mötet. Faktaunderlaget utarbetades i nära samarbete med styrkommittén.

Kunskapskommittén hjälpte också samtalsgruppen att identifiera tecken på svaghet (t.ex. avsaknad av diskussion) och blinda fläckar i medborgardiskussionerna (t.ex. eventuella överlappningar mellan idéer och befintliga EU-initiativ och/eller områden där föreslagna åtgärder inte nödvändigtvis underbyggs av bevis). Kommittén ägnade sig också åt faktagranskning och besvarade EU-invånarnas frågor under och efter mötena med stöd av ett kunskaps- och informationscentrum (KIC) med andra experter från kommissionen. Dessutom stödde den samtalsgruppen i dess arbete med att dela upp EU-invånarnas resultat i de viktigaste åtgärdskategorierna utifrån deras kunskaper om och erfarenheter av matsvinn.

Kunskapskommittén bestod av fem ledamöter som valts ut av styrkommittén på grundval av följande kriterier: expertis omfattande ett stort antal kunskapsområden; brett erkännande av individens kunskaper och erfarenhet på området, både från berörda parter och från kollegor; förmåga att förstå, tillmötesgå och förmedla olika åsikter i frågan, inbegripet eventuella kompromisser; mångfald i fråga om kön, nationalitet och tillhörighet. En företrädare för GD Hälsa och livsmedelssäkerhet bidrog dessutom med kunskaper om EU-policy.

Kunskapskommittén bestod av följande medlemmar:

- Laura Fernández Celemín, generaldirektör, Europeiska livsmedelsrådet.
- Betty Chang, Europeiska livsmedelsrådet.
- Anne-Laure Gassin, GD Hälsa och livsmedelssäkerhet.
- Gyula Kasza, universitetet för veterinärmedicin, Budapest, Ungern.
- Maiwenn L'Hoir, jordbruksministeriet, Frankrike.
- Toine Timmermans, universitetet i Wageningen, Nederländerna.

2.4. KUNSKAPS- OCH INFORMATIONSCENTRUM

Ett kunskaps- och informationscentrum inrättades för att besvara frågor och önskemål om klargöranden som EU-invånarna skickat in under samtalen. Kunskaps- och informationscentrumet bestod av experter från GD Kommunikation, GD Hälsa och livsmedelssäkerhet och experter från andra generaldirektorat inom kommissionen som ombads att lämna svar inom sina respektive policyområden, samt medlemmar av

kunskapskommittén. Under medborgarpanelen för matsvinnns tre möten gav centrumet skriftliga svar på över 100 frågor som EU-invånarna tagit upp. Vid det tredje mötet gjorde centrumets medlemmar korta besök i de tolv arbetsgrupperna för att klargöra eventuella kvarstående frågor innan EU-invånarna formulerade sina slutliga rekommendationer.

2.5. FÖRELÄSARE

Utöver medlemmarna i kunskapskommittén bjöds berörda parter och experter in för att presentera olika ståndpunkter och erfarenheter när det gäller minskningen av matsvinn, och för att svara på EU-invånarnas frågor. Talarna presenterade exempel på effektiva åtgärder för att minska matsvinnet och beskrev vilka aktörer som måste involveras. De informerade om vilka effekter åtgärder för att minska matsvinn har på miljön, ekonomin och samhället. De diskuterade också vikten av att engagera flera aktörer

för att åstadkomma förändringar, och vilka försiktighetsåtgärder som kan vidtas för att minimera eventuella negativa effekter (förebyggande av matsvinn bör t.ex. inte undergräva livsmedelssäkerheten). Kunskapskommittén såg till att den information som presenterades för deltagarna var balanserad, fullgod och i tillräcklig utsträckning representerade de huvudsakliga ståndpunkter som beslutsfattare och berörda parter i EU har. Tabell 2 innehåller en förteckning över talare under mötena.

Tabell 2: Talare

FÖRSTA MÖTET	
Välkomsthälsning	Dubravka Šuica , vice ordförande för demokrati och demografi, EU-kommissionen
	Stella Kyriakides , kommissionär för hälsa och livsmedelssäkerhet, EU-kommissionen
	Pia Ahrenkilde Hansen , generaldirektör, GD Kommunikation, EU-kommissionen
Europeiska kommissionens experter	Gaëtane Ricard-Nihoul , biträdande enhetschef, enheten för medborgardialoger, GD Kommunikation, EU-kommissionen
	Anne-Laure Gassin , gruppleddare, från jord till bord-strategin, GD Hälsa och livsmedelssäkerhet, EU-kommissionen
Externa experter och yrkesutövare	Toine Timmermans , programansvarig för hållbara livsmedelskedjor vid universitetet i Wageningen, Nederländerna
	Victor De Meester , miljökoordinator vid livsmedelskedjan Colruyt Group
	Betty Chang , chef för forskningssektorn vid Europeiska livsmedelsrådet
	Thomas Candéal , projektledare vid International Food Waste Coalition
	Maïwenn L’Hoir , projektledare för kampen mot matsvinn och osäker livsmedelsförsörjning – hållbara livsmedel, franska jordbruks- och livsmedelsministeriet
	Gyula Kasza , samordnare för projektet Maradék Nélkül (Fritt från avfall), Ungerns nationella program för förebyggande av matsvinn, biträdande professor vid universitetet för veterinärmedicin i Ungern
	Bruno Menne , politisk rådgivare för livsmedelssäkerhet, konsumentinformation, djurmäring och foder, kvalitetssäkring vid Copa Cogeca
	Angela Frigo , generalsekreterare för den europeiska sammanslutningen av matbanker (FEBA)
Avslutningsord	Richard Kühnel , direktör, representation och kommunikation i medlemsstaterna, GD Kommunikation, EU-kommissionen
ANDRA MÖTET	
Välkomsthälsning	Anne-Laure Gassin , gruppleddare, från jord till bord-strategin, GD Hälsa och livsmedelssäkerhet, EU-kommissionen
Ämnesområde 1: ”Samarbete i värdekedjan för livsmedel: från jord till bord”	Toine Timmermans , programansvarig för hållbara livsmedelskedjor vid universitetet i Wageningen, Nederländerna
	Dorothee Briault , verkställande direktör, SOLAAL
	Francisca Feiteira , Livsmedelspolitisk handläggare, Slow Food
Ämnesområde 2: ”Initiativ inom livsmedelssektorn”	Fabien Santini , biträdande enhetschef – Styrning av jordbruks- och livsmedelsmarknaderna, generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling, EU-kommissionen
	Ahmed Soliman , Designchef, Danone
	Marine Thizon , Ansvarig för utåtriktad verksamhet, HOTREC
	Fabrizio Fabbri , Livsmedels- och hållbarhetsansvarig, Euro Coop
Ämnesområde 3: ”Ändrade konsumtionsvanor”	Eduardo Montero Mansilla , Livsmedelsansvarig, La Federación de Consumidores y Usuarios CECU
	Erica van Herpen , biträdande professor vid gruppen för marknadsföring och konsumentbeteende, universitetet i Wageningen, Nederländerna
	Odile Le Bolloch , miljövetare vid den irländska miljöskyddsmyndigheten, Irland
	João Toledo , nationell expert på livsmedelsproduktionens organisation, jordbruksministeriet, Portugal

TREDJE MÖTET	
Övergripande ämnen	Toine Timmermans , programansvarig för hållbara livsmedelskedjor vid universitetet i Wageningen, Nederländerna
	Anja De Cunto , gruppledare för livsmedel vid Eurocities
	Maïwenn L'Hoir , projektledare för kampen mot matsvinn och osäker livsmedelsförsörjning – hållbara livsmedel, franska jordbruks- och livsmedelsministeriet
Ämnesområde 1: "Samarbete i värdekedjan för livsmedel: från jord till bord"	Angela Frigo , generalsekreterare för den europeiska sammanslutningen av matbanker (Feba)
	Eva Sali , policyrådgivare för livsmedelsförsörjning, Copa Cogeca
	Luc Lignon , direktör vid avdelningen för livsmedelsförsörjning, Montpellier, Frankrike
Ämnesområde 2: "Initiativ inom livsmedelssektorn"	Els Bedert , direktör, produktpolicy och hållbarhet, EuroCommerce
	Timothy John Hobley , biträdande professor vid Danmarks tekniska universitet, Nationella livsmedelsinstitutet
	Minna Huttunen , rådgivare vid finska jord- och skogsbruksministeriet
Ämnesområde 3: "Ändrade konsumtionsvanor"	Gyula Kasza , samordnare för projektet Maradék Nélkül (Fritt från avfall), Ungerns nationella program för förebyggande av matsvinn, biträdande professor vid universitet för veterinärmedicin i Ungern
	Camille Perrin , senior policyansvarig för livsmedelsfrågor, Europeiska konsumentorganisationen (BEUC)
	Marjolijn Schrijnen , senior projektledare, Nederländernas näringscentrum
Avslutningsord	Colin Scicluna , kanslichef hos vice ordförande med ansvar för demokrati och demografi, EU-kommissionen
	Sandra Gallina , generaldirektör, GD Hälsa och livsmedelssäkerhet, EU-kommissionen
	Pia Ahrenkilde Hansen , generaldirektör, GD Kommunikation, EU-kommissionen

2.6. HUVUDMODERATORER

Två huvudmoderatorer vägledde deltagarna genom alla tre möten och ledde diskussionerna under plenarmötet. De informerade om det allmänna syftet med panelen och metoden för de enskilda mötena samt om organisatoriska aspekter. Huvudmoderatorerna ledde också debatterna mellan expertföreläsarna, såg till att informationen förmedlades på ett rättvist och opartiskt sätt under diskussionerna samt ledde frågestunden mellan föreläsare och deltagare. De

ledde dessutom samtalen om innehåll och process mellan moderatorer och deltagare. Dessutom samlade huvudmoderatorerna ihop resultaten från varje session under de sista plenarsessionerna. Följande personer var huvudmoderatorer:

- Jacob Birkenhäger (ifok).
- Kathrine Collin Hagan (Danmarks teknologiråd).

2.7. DISKUSSIONSLEDARE

Deltagarna arbetade i tolv arbetsgrupper, som var och en bistods av två medlemmar från samtalsgruppen: en erfaren diskussionsledare och en assistent. Diskussionsledarnas uppgift var att leda diskussionerna i arbetsgrupperna och se till att arbetet flöt smidigt genom att

- skapa en vänskaplig och ömsesidigt respektfull atmosfär så att alla deltagare kände att de kunde bidra,

- se till att alla deltagare informerades om den övergripande processen och vägleda dem i gruppens arbete,
- se till att målen för arbetsgruppernas möten uppnåddes, dvs. att underlätta identifiering av konflikter och meningsskiljaktigheter mellan deltagarna och bidra till att få igång en diskussion och samförstånd mellan deltagarna,

- ha koll på tiden, föra anteckningar och sammanställa resultaten från samtalen i flerspråkiga och sammanlänkade arbetsdokument,
- förmedla de önskemål som deltagarna tagit upp i arbetsgrupperna till stödgruppen eller experterna, t.ex. genom att samla in kommentarer eller frågor som ännu inte avklarats,
- delta i avstämningsmöten med samtalsgruppen.

De erfarna och professionella diskussionsledarna anställdes av Ifok, Missions Publiques eller Danmarks teknologiråd. Under diskussionerna i arbetsgrupperna bistods de av assistenter, som främst var studenter och praktikanter baserade i Bryssel. Samtliga diskussionsledare och assistenter följde samma instruktioner, vilka fanns att tillgå i en vägledning och ett genomförandedokument (ett per möte). De deltog i två särskilda informations- och utbildningsmöten inför varje möte.

2.8. OBSERVATÖRER

Ett begränsat antal observatörer fick följa medborgarpanelens arbete. Syftet var att skapa öppenhet och synlighet för detta innovativa demokratiska format och samtidigt se till att miljön för deltagarna kändes trygg, vilket är avgörande för en säker diskussionsmiljö. Observatörer fick närvara vid och följa diskussionerna på plenarmöten och i arbetsgrupper. Högst tre observatörer tilläts i varje arbetsgrupp.

Interna observatörer kom också från de partner och institutioner som anordnade mötena (bl.a. intern personal från GD Kommunikation, GD Hälsa och livsmedelssäkerhet samt från andra generaldirektorat och EU-institutioner). Externa observatörer omfattade forskare (från universitet eller tankesmedjor), aktörer i det civila samhället och andra berörda parter. Med de berörda EU-invånarnas samtycke kunde externa observatörer genomföra intervjuer med dem, uteslutande i forskningssyfte, såvida det inte hindrade panelernas arbete.

3. Metod och enskilda möten

3.1. METOD

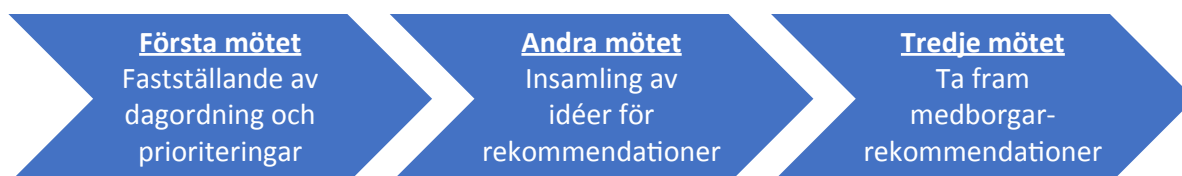
Den europeiska medborgarpanelen om matsvinn bestod av tre möten med följande olika mål:

- Vid ett första möte (på plats i Bryssel) presenterades den aktuella frågan för deltagarna. De fick också tillfälle att lära känna varandra och bygga en känsla av gemenskap och tillit. De lyssnade på inledande anföranden av experter och ombads sedan att fastställa och prioritera strategier som de ansåg lovande för att ta itu med problemet med matsvinn.
- Det andra mötet hölls online och syftade till att ge en djupare förståelse av ämnet. Mötets huvudsakliga syfte var att uppmuntra deltagarna

att utbyta idéer och perspektiv, hitta områden där det rådde samförstånd respektive oenighet, samt formulera de första idéerna om rekommendationer inom tre olika ämnesområden.

- Det tredje och sista mötet (på plats i Bryssel) ägnades åt att formulera rekommendationer utifrån idéerna och insikterna från de två första mötena. Dessutom fick deltagarna ytterligare bidrag från experter. Genom det tredje mötet säkerställdes att medborgarpanelen tog fram konkreta rekommendationer som kan överlämnas till kommissionen och delas med berörda parter.

Figur 2: Panelens övergripande metodflöde

Under panelens gång fanns det gott om tid för att öka gruppkänslan samt för utbyte av idéer, både under plenarmötena och under gruppernas arbete. Mötena utformades för att uppmuntra till interaktion mellan deltagare och för att alla skulle få göra sina röster hörda. Eftersom medborgarpanelen ägde rum i en flerspråkig miljö kunde deltagarna alltid tala på sitt

modersmål, som därefter tolkades. Arbetsgrupperna var sammansatta på ett sätt som möjliggjorde god geografisk mångfald, med en kombination av större och mindre länder och högst fem olika språk i samma grupp. Diskussionsledarna kunde leda diskussionen på sitt modersmål eller på engelska.

3.2. FÖRSTA MÖTET: PROCESS OCH RESULTAT

Det första mötet hölls i Bryssel den 16–18 december 2022. Målet var att skapa idéer och gruppera de

strategier som deltagarna fann mest lovande för ytterligare diskussioner under kommande möten.

Dag 1 (fredagen den 16 december 2022)

Figur 3: EU-kommissionens vice ordförande Dubravka Šuica välkomnar deltagarna

Första dagen välkomnades deltagarna av huvudmoderatorerna och företrädare för EU-kommissionen: EU-kommissionens vice ordförande **Dubravka Šuica**, kommissionsledamot med ansvar för hälsa och livsmedelssäkerhet **Stella Kyriakides** och generaldirektör **Pia Ahrenkilde Hansen**. De framhöll medborgarpanelens betydelse och EU:s roll i hanteringen av matsvinn. Huvudmoderatorerna gick igenom dagordningen för det första mötet och de kommande mötena. Efter ett par lekar för att bryta isen

ordnades en kort webbenkät för att hjälpa deltagarna att sätta sig in i problematiken kring matsvinn. För att ytterligare förbereda deltagarna inför de följande diskussionerna presenterades EU:s organ samt besluts- och lagstiftningsprocessen kort av **Gaëtane Ricard-Nihoul**, biträdande enhetschef för enheten för medborgardialoger vid EU-kommissionens GD Kommunikation. Därefter presenterades ämnet matsvinn i detalj av **Anne-Laure Gassin**, gruppledare, från jord till bord-strategin, GD Hälsa och

livsmedelssäkerhet, EU-kommissionen. Ytterligare fördjupning av ämnet presenterades av **Gyula Kasza**, samordnare för Ungerns nationella program för förebyggande av matsvinn, och **Toine Timmermans**, programansvarig för hållbara livsmedelskedjor vid universitetet i Wageningen, Nederländerna, med fokus på frågorna "vad är utmaningen?" och "vad kan vi göra?". Dessutom presenterade en panel av olika experter och yrkesverksamma från den offentliga och privata sektorn (omfattande livsmedelskedjan,

forskarsamhället och icke-statliga organisationer) olika perspektiv på frågan om förebyggande av matsvinn. Via en webbenkät lämnade deltagarna kontinuerligt in frågor som besvarades under helgen av experter inom kunskaps- och informationscentrumet. Under det första mötet i panelen tog deltagarna upp över 80 frågor, varav många gick utöver ämnet matsvinn och fokuserade mer allmänt på hur livsmedelssystemen fungerar.

Dag 2 (lördagen den 17 december 2022)

Under andra dagen delades paneldeltagarna in i tolv parallella arbetsgrupper, med simultantolkning och erfarna diskussionsledare. Grupperna producerade sitt material i flerspråkiga kalkylblad kopplade till de övriga grupperna. Under den första delen av dagen fördes gruppdiskussioner om EU:s värden, livsmedel och matsvinn i allmänhet. Därefter inriktades diskussionerna på potentiella lösningar, idéer för att minska matsvinnet och hur prioriteringarna ska rangordnas. Varje grupp valde sina fem viktigaste idéer och strategier för att minska matsvinnet. Deltagarna uppmanades sedan att koppla samman andra grupperns strategier med sina

egna idéer och på så sätt bidra till ett kluster av alla de 60 idéer och strategier som prioriterats tidigare. Varje grupp tilldelades sedan ett av de kluster som tidigare identifierats och ombads att rubricera och diskutera klustret. Deltagare kompletterade klustren med ytterligare idéer och motiverade varje klusters betydelse. Målet var att ge deltagarna en delad känsla av engagemang och göra det möjligt för alla att komma med sitt personliga bidrag i frågorna. I slutet av dagen översattes de färdigställda klustren automatiskt till alla officiella EU-språk, så att varje deltagare fick en version på det egna språket.

Dag 3 (söndagen den 18 december 2022)

Figur 4: Deltagarna fick prioritera kluster i ett "öppet forum"

I början av plenarmötet den tredje dagen mottog deltagarna klustren på sina respektive språk. Talare från varje arbetsgrupp redogjorde för klustren och motiveringarna. Deltagarna uppmanades sedan att rangordna klustren vid ett öppet forum med tio affischer som visade klustren och de namn de hade fått av arbetsgrupperna. Deltagarna fick fem poäng var som de använde för att poängsätta klustren på affischerna. Efter en kaffepaus hölls en frågestund i

syfte att besvara oavslutade och återkommande frågor som kommit upp under helgen samt spontana frågor. Därefter presenterades den rangordning som klustren fått tillsammans med information för nästa möte. **Richard Kühnel**, GD Kommunikation vid EU-kommissionen, kom med en slutkommentar och tog farväl.

Tabell 3: Dagordning för det första mötet

Fredag (16 december 2022)	PLENARMÖTE
14:00–14:15	EU-kommissionen hälsar välkommen (kommissionsledamot för hälsa och livsmedelssäkerhet, Stella Kyriakides, generaldirektör Pia Ahrenkilde Hansen) och ett meddelande från vice ordföranden med ansvar för demokrati och demografi, Dubravka Šuica.
14:15–15:30	Varför är vi här? Deltagarna introduceras för varandra, information om EU-institutionerna och EU-lagstiftningen, paneldeltagarnas roll i processen.
15:30–16:00	<i>Kaffepaus</i>
16:00–18:00	Vad handlar det om? Introduktion i matsvinn och värdekedjan för livsmedel, modererad paneldiskussion med olika berörda parter om åtgärder för att minska matsvinnet, organisatoriska frågor.
Lördag (17 december 2022)	ARBETSGRUPPER
09:00–10:30	Vem är du och vad är viktigt för dig? Presentation av deltagarna, diskussioner om personliga värderingar och vanor när det gäller mat(svinn).
10:30–11:00	<i>Kaffepaus</i>
11:00–13:00	Hur kan vi minska matsvinnet och vilka lösningar verkar viktigast? Diskussion om olika strategier och åtgärder, formulering av idéer, prioriteringar.
13:00–14:30	<i>Lunch</i>
14:30–16:00	Vilka av de andra gruppernas idéer påminner om vår idé? Koppla samman strategier med andra arbetsgruppers strategier (sammankoppling och klusterbildning).
16:00–16:30	<i>Kaffepaus</i>
16:30–18:00	Hur kan vi etikettera liknande idéer och varför är de viktiga för att minska matsvinnet? Arbete med de olika strategiska klustren och etikettering av dem under olika rubriker.
Söndag (18 december 2022)	PLENARMÖTE
09:00–10:45	Arbetsgruppernas resultat. Presentation av de olika klustren, öppet forum, rangordning av kluster.
10:45–11:15	<i>Kaffepaus</i>
11:15–13:00	Vad har vi lärt oss under den här helgen och vad händer nu? Svar på centrala frågor, presentation av prioriterade kluster, övergång till andra mötet, återkoppling, slutkommentarer och avsked av Richard Kühnel, generaldirektoratet för kommunikation.

DE TIO KLUSTREN

Samtalsgruppen delade upp resultatet av arbetsgrupperna i tio kluster, med EU-invånarnas egna ord och idéer. Under det öppna forumet prioriterades klustren i följande ordning:

1. Lokala jordbrukare och små producenter – en hållbar lösning för matsvinn?
2. Utbildning och ökad medvetenhet.
3. "Smaka på svinnet": en kampanj mot matsvinn.
4. Dela, kasta inte!/Genom att dela med sig, sparar man/En solidaritetsunion för rättvis tillgång till mat för att undvika matsvinn.
5. Märkning: informera för att minska matsvinnet.
6. Menyanpassning och konsumtion av matrester.
7. Initiativ av butiker och grossister för att rapportera matsvinn och minska svinnet.
8. Högklassig och tillräckligt omfattande information om matsvinn längs värdekedjan.
9. Incitament för att minska företagens matsvinn.
10. Alla berörda deltagares förmåga att påverka EU:s livsmedelspolitik.

3.3. ANDRA MÖTET: PROCESS OCH RESULTAT

Panelens andra möte hölls som webbmöte den 20–22 januari 2023. Syftena med mötet var att bygga vidare på strategierna från det första mötet och lägga fram de första konkreta förslagen till medborgarrekommandationer för minskat matsvinn. Deltagarna i de tolv arbetsgrupperna granskade och kompletterade varandras arbete och utarbetade 24 förslag om hur matsvinnet kan minska. Förslagen kommer att ligga till grund för panelens slutliga rekommendationer som ska utarbetas under det tredje och sista mötet.

För att strukturera arbetet under mötet grupperade kunskapskommittén de strategier som samlats in under det första mötet i tre "ämnesområden" (se även figur 5):

- Ämnesområde I: "Samarbete i värdekedjan för livsmedel: från jord till bord"
- Ämnesområde II: "Initiativ inom livsmedelssektorn"
- Ämnesområde III: "Ändrade konsumtionsvanor"

Dag 1 (fredagen den 20 januari 2023)

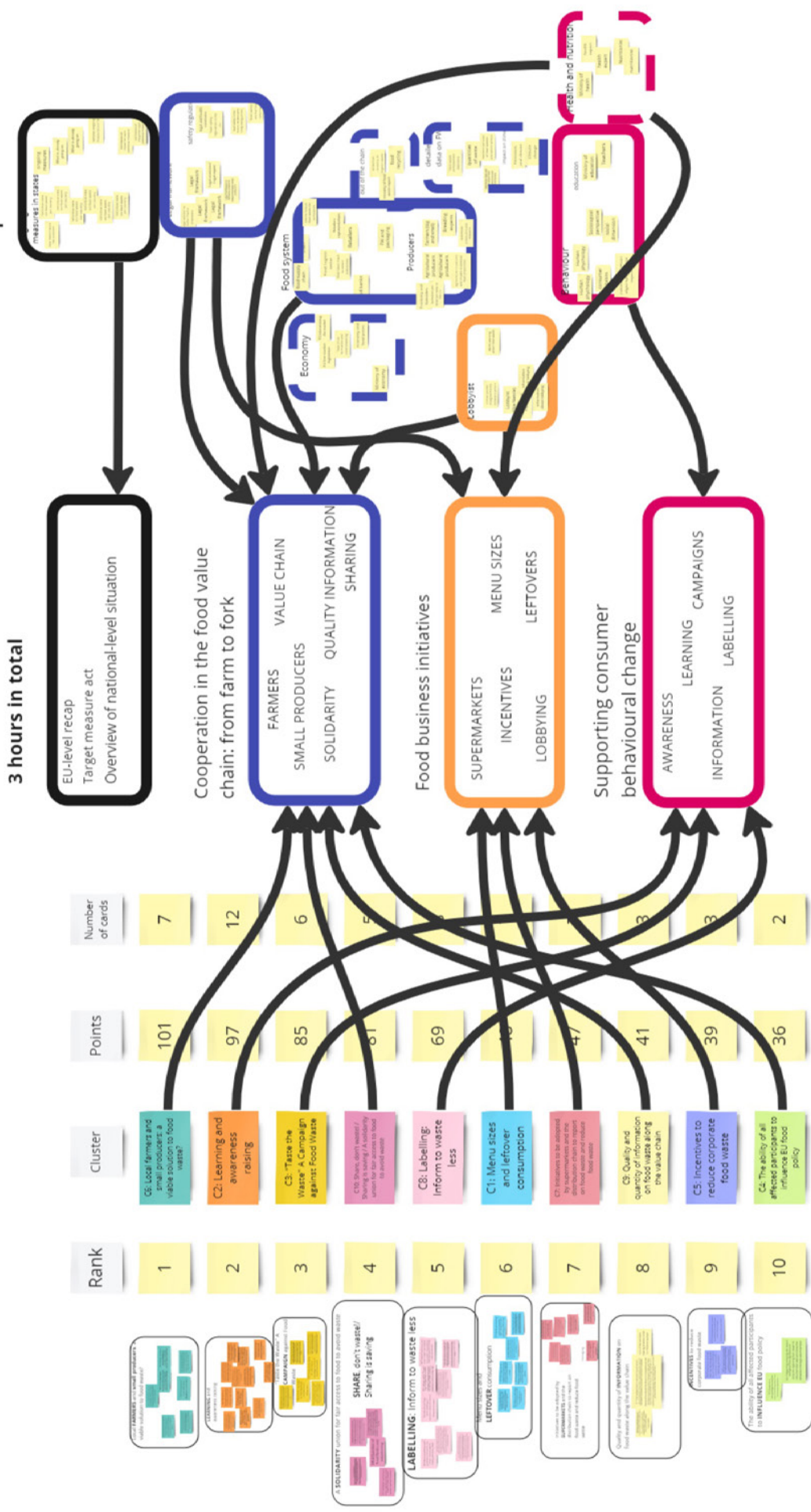
Dag ett välkomnades deltagarna av moderatorer som uppmuntrade dem att dela med sig av sina erfarenheter om egna attityder och beteenden när det gäller matsvinn sedan det första mötet (med stöd av interaktiva opinionsundersökningar). Sedan gick moderatorerna kortfattat igenom dagordningen för det andra mötet innan experterna fick ordet för en allmän presentation av EU:s och medlemsländernas åtgärder för att förebygga och minska matsvinn. **Anne-Laure**

Gassin (GD Hälsa och livsmedelssäkerhet) uppdaterade EU-invånarna om statusen för EU:s handlingsplan för matsvinn. **Toine Timmermans** presenterade strategier för att hantera matsvinn på nationell nivå och vikten av partnerskap mellan det offentliga och det privata. Sedan höll en rad experter och yrkesverksamma en presentation i tre modererade paneldiskussioner, en per ämnesområde.

Figur 5: Hur kunskapskommittén gick från tolv gruppresultat till tre ämnesområden mellan första och andra mötet (endast tillgänglig på engelska)

Citizen deliberation outcomes

Information requests from citizens

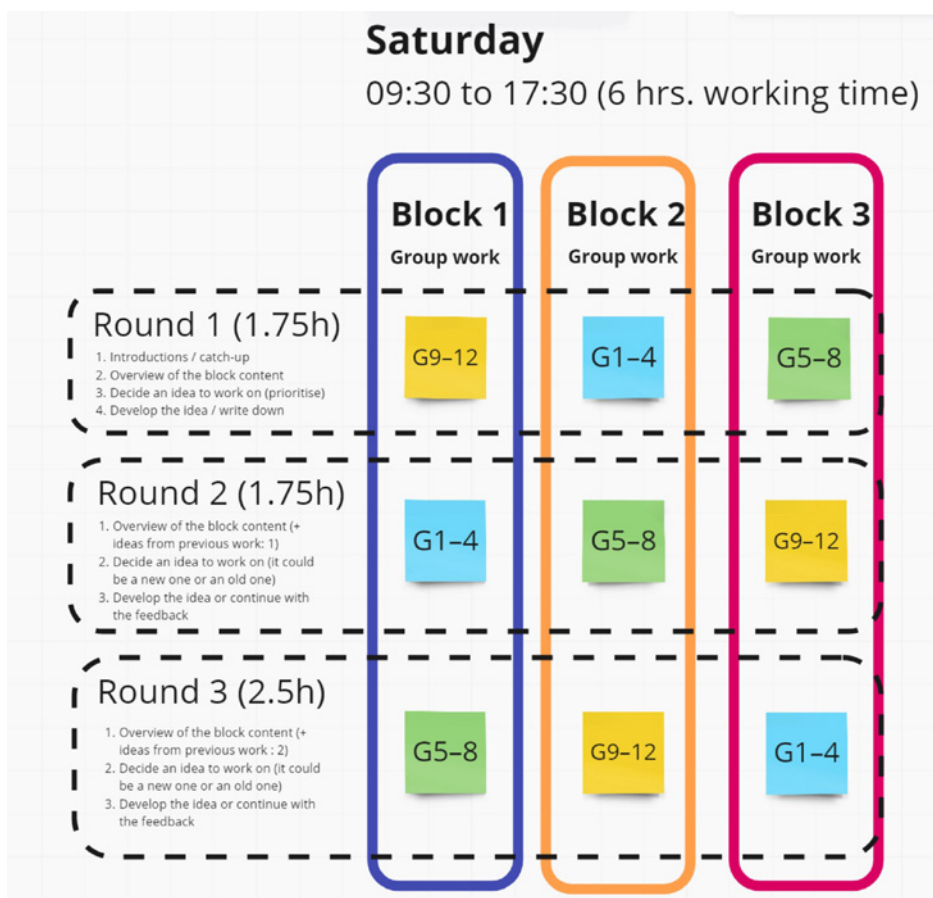

Dag 2 (lördagen den 21 januari 2023)

Under dag två arbetade deltagarna i tolv parallella arbetsgrupper, med stöd av erfarna diskussionsledare och simultantolkning. Under den första delen av dagen fick fyra arbetsgrupper arbeta med varje ämnesområde. Grupperna ombads att formulera en idé baserad på innehållet i sitt ämnesområde. Diskussionsledarna skrev ner förslagen i flerspråkiga kalkylblad kopplade till de från de övriga grupperna. I den andra omgången tilldelades grupperna ett annat ämnesområde. De ombads att lämna synpunkter på den idé som lagts

fram av en annan grupp och komma med egna idéer rörande ämnena i blocket. Under dagens tredje omgång flyttade grupperna till det sista ämnesområdet, där de fick kommentera på två tidigare idéer. De kunde dessutom välja mellan att komma med en ny idé eller ge ytterligare återkoppling till redan framlagda idéer från den andra omgången. Under dagen kunde deltagarna kontinuerligt lämna in frågor som under helgen besvarades av experter i kunskaps- och informationscentrumet.

Figur 6: De tolv arbetsgrupperna behandlade de tre ämnesområdena under dag två (endast tillgängligt på engelska)

Dag 3 (söndagen den 22 januari 2023)

Under dag tre träffades deltagarna på nytt i sina arbetsgrupper för den fjärde och sista diskussionsrundan. Varje arbetsgrupp tog sig an två eller tre idéer inom ett ämnesområde, och införlivade de andra två gruppernas återkoppling om de idéerna. Med hjälp av det här underlaget skulle varje arbetsgrupp sedan ta fram konkreta förslag till rekommendationer. Därefter utsåg varje arbetsgrupp en deltagare som presenterade gruppens konkreta förslag till rekommendationer och besvarade frågor från moderatorerna under ett

plenarmöte där alla deltog. Till sist bad huvudmoderatorerna deltagarna om återkoppling om panelens andra möte och gav en översikt av det tredje mötet.

Resultatet blev att arbetsgrupperna utarbetade 24 olika idéer som sedan skulle omvandlas till slutliga rekommendationer under panelens tredje och sista möte.

Tabell 4: Dagordning för det andra mötet

Fredag (20 januari 2023)	PLENARMÖTE		
14.30–15.00	Välkomsthälsning och genomgång av dagordningen		
15.00–15.30	Presentation av övergripande ämne		
15.30–15.40	<i>Paus</i>		
15.40–16.35	Modererad paneldiskussion om ämnesområde I: "Samarbete i värdekedjan för livsmedel: från jord till bord"		
16.35–16.45	<i>Paus</i>		
16.45–17.40	Modererad paneldiskussion om ämnesområde II: "Initiativ inom livsmedelssektorn"		
17.40–17.50	<i>Paus</i>		
17.50–18.45	Modererad paneldiskussion om ämnesområde III: "Ändrade konsumtionsvanor"		
18.45–19.00	Dagordningen för kommande dagar		
Lördag (21 januari 2023)	ARBETSGRUPPER		
	Första diskussionsrundan: Utarbeta förslag till rekommendationer		
09.30–11.15	Arbetsgrupperna 1–4: Ämnesområde II	Arbetsgrupperna 5–8: Ämnesområde III	Arbetsgrupperna 9–12: Ämnesområde I
11.15–11.30	<i>Paus</i>		
	Andra diskussionsrundan: Synpunkter på förslagen och förslag till rekommendationer		
11.30–13.15	Arbetsgrupperna 1–4: Ämnesområde I	Arbetsgrupperna 5–8: Ämnesområde II	Arbetsgrupperna 9–12: Ämnesområde III
13.15–14.45	<i>Lunch</i>		
	Tredje diskussionsrundan, första delen: Synpunkter på förslagen och förslag till rekommendationer		
14.45–16.00	Arbetsgrupperna 1–4: Ämnesområde III	Arbetsgrupperna 5–8: Ämnesområde I	Arbetsgrupperna 9–12: Ämnesområde II
16.00–16.15	<i>Paus</i>		
	Tredje diskussionsrundan, andra delen: Synpunkter på förslagen och förslag till rekommendationer		
16.15–17.30	Arbetsgrupperna 1–4: Ämnesområde III	Arbetsgrupperna 5–8: Ämnesområde I	Arbetsgrupperna 9–12: Ämnesområde II
Söndag (22 januari 2023)	MÖTE FÖR ALLA		
	Arbetsgrupper		
	Fjärde diskussionsrundan: Konkreta förslag till rekommendationer		
09.30–11.30	Arbetsgrupperna 1–4: Ämnesområde II	Arbetsgrupperna 5–8: Ämnesområde III	Arbetsgrupperna 9–12: Ämnesområde I
11.30–12.00	<i>Paus</i>		
12.00–14.00	Plenarmöte Presentation av förslagen och det kommande tredje mötet		

3.4. TREDJE MÖTET: PROCESS OCH RESULTAT

Under det tredje mötet, den 10–12 februari 2023, färdigställde deltagarna sina rekommendationer. När deltagarna träffades fysiskt i Bryssel diskuterade de, i 12 arbetsgrupper, synpunkter och bidrag från experter

inom olika områden innan de utarbetade sina rekommendationer. Avslutningsvis röstade varje deltagare för eller emot varje rekommendation.

Dag 1 (fredagen den 10 februari 2023)

Figur 7: Deltagare diskuterar under mötet

Första mötesdagen ägnades åt att sammanställa och diskutera återkopplingen på förslagen från det andra mötet. Vid ett plenarmöte deltog experter inom olika områden (se kapitel 2.5) och gav sin syn på panelens förslag. Utifrån sitt perspektiv påtalade experterna vilka brister de såg med förslagen, och var det fanns utrymme för förbättringar. Sedan ägde tre parallella

möten rum som alla ägnades åt ett specifikt ämnesområde. Där fick deltagarna möjlighet att diskutera med experterna hur de skulle kunna förbättra sina förslag. Fyra arbetsgrupper med upp till 50 deltagare vardera fick träffa tre experter var (se förteckningen i kapitel 2.5) och diskuterade hur idéerna kunde utvecklas ytterligare.

Dag 2 (lördagen den 11 februari 2023)

Med utgångspunkt i deltagarnas ursprungliga förslag, bidrag och återkoppling från mötena, liksom de efterföljande diskussionerna, fortsatte de tolv arbetsgrupperna arbetet med att skissera, utveckla och utarbeta sina rekommendationer. Under arbetets gång ringade deltagarna in nyckelfrågor och bristfällig information som gör det svårt att ta fram heltäckande

och samtidigt detaljerade rekommendationer. För att besvara nyckelfrågorna och hindra att deltagarna körde fast anslöt flera experter och medlemmar av kunskaps- och informationscentrumet en stund till diskussionerna. Sedan utarbetade deltagarna sina rekommendationer med hjälp av erfarna diskussionsledare.

Dag 3 (söndagen den 12 februari 2023)

Figur 8: Deltagarna röstade om alla rekommendationer med hjälp av röstsedlar

Vid det sista plenarmötet presenterade representanter för de tolv arbetsgrupperna sin grupps rekommendationer för hela panelen. Efter presentationen av rekommendationerna för varje ämnesområde ombads deltagarna att rösta "för" eller "emot" med hjälp av röstsedlar i en sluten omröstningsprocess. Det var också möjligt att lägga ned sin röst. Syftet var att kontrollera hur samstämmig

panelen var vad gäller rekommendationerna och hur starkt stöd rekommendationerna fick (omröstningsresultaten finns i tabell 6). Avslutningsvis tackades deltagarna av **Colin Scicluna**, kanslichef hos EU-kommissionens vice ordförande för demokrati och demografi, **Sandra Gallina**, generaldirektör för GD Hälsa och livsmedelssäkerhet och **Pia Ahrenkilde Hansen**, generaldirektör för GD Kommunikation.

Tabell 5: Dagordning för det tredje mötet

Fredag (10 februari 2023)	PLENARMÖTE		
14.00–14.30	Välkomsthälsning och genomgång av dagordningen		
14.30–15.30	Diskussion om övergripande ämnen och målen med rekommendationerna		
15.30–16.00	<i>Kaffepaus</i>		
16.00–18.00	Tre mindre möten:		
	Arbetsgrupperna 1–4: Ämnesområde II: ”Initiativ inom livsmedelssektorn”	Arbetsgrupperna 5–8: Ämnesområde III: ”Ändrade konsumtionsvanor”	Arbetsgrupperna 9–12: Ämnesområde I: ”Samarbete i värdekedjan för livsmedel: från jord till bord”
Lördag (11 februari 2023)	ARBETSGRUPPER		
09.00–10.30	Diskussion om förslag 1 och utkast till rekommendation 1		
10.30–11.00	<i>Kaffepaus</i>		
11.00–12.30	Diskussion om förslag 2 och utkast till rekommendation 2		
12.30–14.00	<i>Lunch</i>		
14.00–15.30	Experternas bidrag till rekommendationerna 1 och 2		
15.30–16.00	<i>Kaffepaus</i>		
16.00–17.30	Slutförande av rekommendationerna 1 och 2		
Söndag (12 februari 2023)	PLENARMÖTE		
09.00–09.15	Deltagarna hälsas välkomna tillbaka		
09.15–09.50	Presentation av rekommendationerna i ämnesområde I och omröstning		
09.50–10.25	Presentation av rekommendationerna i ämnesområde II och omröstning		
10.25–11.00	Presentation av rekommendationerna i ämnesområde III och omröstning		
11.00–11.30	<i>Kaffepaus</i>		
11.30–11.45	Gruppfoto		
11.45–12.15	Genomgång av resultaten		
12.15–12.45	Avslutningsceremoni och anföranden av EU:s institutioner		
12.45–13.00	Mötet avslutas		

Medborgarpanelen tog fram 23 rekommendationer vilka fick varierande stöd vid den slutliga omröstningen den sista dagen. Följande tabell visar rekommendationerna, sorterade efter den ordning de lades fram i plenum. De

fullständiga rekommendationerna, inklusive titel, huvudtext, motivering och ytterligare detaljer återfinns i bilagan.

Tabell 6: Rekommendationer

Nr	REKOMMENDATIONENS TITEL	För	Emot	Nedlagda röster
1	Ju närmare gården desto nöjdare konsument: mindre svinn, mer hållbarhet	120	15	5
2	Närproducerat: offentligt och privat stöd till lokalt jordbruk för minskat matsvinn	119	9	12
3	Dela, kasta inte!	93	31	16
4	Utbyte av uppgifter och bästa praxis i EU	97	27	16
5	Insamling av uppgifter i hela livsmedelskedjan	101	28	11
6	Allas åsikt räknas: medborgardeltagande och europeisk livsmedelspolitik	91	37	12
7	Nyplockad: fördelen med säsongsbetonade livsmedel	103	26	11
8	EU-nätverk för utbyte av livsmedel	84	41	14
9	Inköpsplanering och omfördelning	85	38	16
10	Ät gott på restaurang utan matsvinn	113	17	9
11	Mätning av matsvinn	73	48	18
12	Ett obligatoriskt rapporteringssystem för öppenhet med belöningar och påföljder	68	56	15
13	EU-omfattande lagstiftning om kassering av osålda livsmedel – en strategi för ömsesidigt lärande i EU-länderna	109	20	10
14	Öppenhet om matsvinn för synlighet och handling	102	22	15
15	Innovativa förpackningar och förpackningar endast vid behov	116	18	5
16	En breddad definition av matsvinn för att rädda oskördade livsmedel	110	19	10
17	Insatser för att få vuxna att bekämpa matsvinn	113	20	6
18	Undervisning om näringslära och hållbara livsmedel i grundskolan och gymnasiet	123	9	7
19	Spridning av och stöd till appar och plattformar för livsmedelsdelning mellan konsumenter	97	25	17
20	Spara mat, spara pengar: en europeisk kampanj mot matsvinn i samarbete med livsmedelshandlare fyra helger per år	98	31	10
21	”Stoppa matsvinnet”: matsvinnsvicka i skolorna	116	16	7
22	Konsumentupplysning för minskat matsvinn: bearbetning, förvaring och återanvändning av livsmedel före och efter produktens utgångsdatum <i>Anm.: Sista förbrukningsdag är den sista dag då en produkt kan konsumeras på ett säkert sätt; bäst före anger fram till vilken dag produktens kvalitet är som bäst</i>	108	26	5
23	Standarder för detaljhandeln om försäljning av produkter med kort utgångsdatum	109	18	12

Deltagarna gav återkoppling om sin erfarenhet av den europeiska medborgarpanelen i en enkät. Endast 4 % av deltagarna hade tidigare medverkat i en deltagandeprocess. Ur deras synvinkel var panelen en framgång. 83 % av deltagarna ansåg att panelen "helt" (34 %) eller "till viss del" (49 %) representerade samhället i stort, även om vissa påpekade att vissa mindre gynnade grupper saknades. När deltagarna

ombads att bedöma sin övergripande upplevelse, var 97 % "helt nöjda" (66 %) eller "ganska nöjda" (31 %) med medborgarpanelen. Likaledes rapporterade en stor majoritet av deltagarna att deras kunskap om matsvinn hade ökat (96 %), att deras åsikt om matsvinn hade ändrats (77 %) och att deras åsikt om Europeiska unionen hade blivit mer positiv (64 %).

"Det var fantastiskt att samarbeta med människor från hela EU och se att de allra flesta är intresserade och försöker hitta rätt sätt att förbättra situationen med matsvinn."

Lucie, 40, Tjeckien

4. Nästa steg

De 23 rekommendationer som deltagarna har lagt fram är **en bred systemisk strategi** och handlar mer allmänt om förebyggande av matsvinn inom livsmedelssystemen. I deltagarnas rekommendationer förknippas minskningen av matsvinn mer allmänt med en rättvis och opartisk livsmedelskedja som säkerställer solidaritet (t.ex. med tanke på maktbalansen mellan aktörer i livsmedelskedjan och med hänsyn till otillbörliga handelsmetoder som kan leda till matsvinn, stöd till lokala producenter osv.) Mot bakgrund av de växande utmaningarna för livsmedelssäkerheten rekommenderar medborgarna mekanismer för att underlätta omfördelningen av överskottsvaror till behövande och efterlyser en breddad definition av matsvinn så att den även omfattar oskördade livsmedel samt uppmuntrar till efterplockning. Redan från början fokuserade deltagarna på behovet av att involvera alla aktörer och stärka samarbetet över hela livsmedelskedjan. Denna **holistiska strategi** återspeglas också i de tre ämnen som tas upp i deltagarnas rekommendationer: 1) Samarbete i värdekedjan för livsmedel: från jord till bord, 2) Initiativ inom livsmedelssektorn och 3) Stöd till ändrade konsumtionsvanor.

I rekommendationerna bekräftas behovet av ett **evidensbaserat tillvägagångssätt** för att vägleda alla aktörers effektiva förebyggande av matsvinn, och vikten av övervakning betonas. I rekommendationerna erkänns också EU:s behov av att sätta upp **ett övergripande mål** om att minska matsvinnet, där EU-länderna vidtar åtgärder för att se till att målet uppnås. **Utbildning** om livsmedel, och i synnerhet om matsvinn, har en framträdande roll och får största möjliga stöd från EU-invånarna. Detta sänder ett starkt budskap till EU-länderna om vikten av att integrera livsmedelsutbildning i skolornas läroplaner för att bidra till att skapa förståelse och uppskattning av värdet av livsmedel från tidig ålder.

Vissa rekommendationer återspeglar EU-kommissionens **pågående arbete** med EU-länderna och berörda parter för att bekämpa matsvinn i hela EU. Kommissionen samarbetar till exempel redan med relevanta aktörer för att utbyta bästa praxis för förebyggande av matsvinn genom EU-plattformen om livsmedelsförluster och livsmedelsslöseri ⁽⁶⁾ som inrättades 2016. Den uppmuntrar livsmedelsföretag att göra åtaganden genom EU:s uppförandekod om ansvarsfulla affärs- och marknadsföringsmetoder inom livsmedelssektorn ⁽⁷⁾, som antogs av berörda parter 2021. Att ta itu med matsvinnet är en viktig del av kommissionens arbete, vare sig det sker genom särskilda projekt (t.ex. publicerade Europeiskt konsumentforum, för att motverka matsvinn, ett kompendium för bästa praxis ⁽⁸⁾, inklusive lösningar, verktyg och rekommendationer för att minska matsvinnet), forskning och innovation ⁽⁹⁾ eller bidrag ⁽¹⁰⁾ för att hjälpa berörda parter att vidta åtgärder. EU:s riktlinjer för att underlätta livsmedelsdonationer ⁽¹¹⁾ kan stödja EU-ländernas genomförande av harmoniserade strategier, vilket EU-invånarna föreslår.

Samtidigt anger rekommendationerna **punkter för ytterligare överväganden**, till exempel att göra det förbjudet att förstöra ofarlig överskottsmat. Även om denna princip redan återspeglas i avfallshierarkin (som ingår i EU:s avfallslagstiftning ⁽¹²⁾) skulle den kunna övervägas ytterligare i kommissionens arbete för att inrätta hållbara livsmedelssystem för att se till att fler livsmedel som produceras används för mänsklig konsumtion. Dessutom visar rekommendationerna på vissa **områden** där kommissionen, EU-länderna och andra aktörer kan vidta **eventuella framtida åtgärder**. Bland dessa finns behovet av att förbättra kontakten och öka samverkan med invånarna i hela EU. FN:s internationella dag för kunskap om matsvinn och matavfall ⁽¹³⁾ är till exempel inte så välkänd och vissa EU-invånare blev uppmärksammade på matsvinnfrågan först när de uppmanades att delta i

⁽⁶⁾ https://food.ec.europa.eu/safety/food-waste/eu-actions-against-food-waste/eu-platform-food-losses-and-food-waste_sv.

⁽⁷⁾ https://food.ec.europa.eu/horizontal-topics/farm-fork-strategy/sustainable-food-processing/code-conduct_sv.

⁽⁸⁾ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133004>.

⁽⁹⁾ Se till exempel "Changing practices and habits through open, responsible, and social innovation towards zero food waste", projekt [CHORIZO](#).

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu-food-loss-waste-prevention-hub/new/show/4956.

⁽¹¹⁾ Kommissionens tillkännagivande – EU:s riktlinjer för livsmedelsdonationer (EUT C 361, 25.10.2017, s. 1) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2017.361.01.0001.01.SWE&toc=OJ%3AC%3A2017%3A361%3ATOC).

⁽¹²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/851 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv 2008/98/EG om avfall (EUT L 150, 14.6.2018, s. 109) (<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/851/oj?locale=sv>).

⁽¹³⁾ https://food.ec.europa.eu/safety/food-waste/international-day-awareness-food-loss-and-waste_sv.

panelen. Dessutom finns en bristande medvetenhet om det pågående arbetet hos EU-invånarna respektive EU-länderna. Kommissionen kommer att fortsätta att samarbeta med EU-länderna och berörda parter för att ytterligare öka medvetenheten om matsvinn och stödja beteendeförändringar.

När det gäller EU-kommissionens beslutsfattande kommer **resultatet av medborgarpanelen att stödja EU-kommissionens övergripande arbete med matsvinn och fungera som en vägledning för att hjälpa EU-länderna att uppnå de framtida målen**. Rekommendationerna kompletterar kommissionens konsekvensbedömning och offentliga samråd för att stödja fastställandet av rättsligt bindande mål för minskning av matsvinn, och de har beaktats vid utarbetandet av detta lagstiftningsförslag, som antogs av kommissionen den 5 juli 2023. Som en del av en riktad översyn av avfallsdirektivet ⁽¹⁴⁾ har EU-kommissionen föreslagit att EU-länderna ska

fastställa mål för att minska matsvinn som ska uppnås senast 2030, i syfte att påskynda EU:s bidrag till FN:s mål för hållbar utveckling. En kortare "medborgarrapport" ⁽¹⁵⁾ om medborgarnas arbete har också offentliggjorts tillsammans med lagstiftningsförslaget. Hur väl medborgarpanelen lyckas kommer att bero på i vilken utsträckning EU-länderna kommer att kunna överväga och omvandla medborgarnas rekommendationer till konkreta politiska åtgärder när så är lämpligt.

Medborgarpanelens rekommendationer kommer att delas och diskuteras med EU-plattformen om livsmedelsförluster och livsmedelsslöseri som sammanför EU-länder och berörda parter, så att de kan beakta dessa i sina program för förebyggande av matsvinn. EU-invånarna kommer att hållas informerade om den viktigaste EU-utvecklingen när det gäller förebyggande av matsvinn, t.ex. antagandet av lagstiftningsförslaget.

⁽¹⁴⁾ COM(2023) 420 final.

⁽¹⁵⁾ https://food.ec.europa.eu/system/files/2023-07/fw_eu-actions_ia_report-2023_annex-016.pdf.

The background features a warm, orange-toned photograph of several individuals, including a woman with glasses, looking down at a document. A semi-transparent blue rectangular area is overlaid on the lower half of the image, containing the main title. The overall composition is professional and focused on collaborative work.

Bilaga: Fullständiga rekommendationer

ÄMNESOMRÅDE I – SAMARBETE I VÄRDEKEDJAN FÖR LIVSMEDEL: FRÅN JORD TILL BORD

REKOMMENDATION 1

Ju närmare gården desto nöjdare konsument: mindre svinn, mer hållbarhet

Vi rekommenderar att EU fortsätter sitt arbete med politik och initiativ för att stödja småskaliga producenters handel med detaljhandlare och stormarknader. Stora detaljhandlare/förädlare har en tydlig maktfördel i detta förhållande och styr ofta handeln till sin fördel, vilket ibland leder till matsvinn.

Följande tre aspekter bör särskilt uppmärksammas:

1. EU och dess medlemsländer bör uppmuntra detaljhandlare och stormarknader att alltid välja så närproducerade varor som möjligt. Dessutom bör de undersöka och ta fram incitament som motiverar detaljhandlare att följa dessa rekommendationer.
2. EU måste övervaka och följa upp 2019 års förbud mot annulleringar i sista minuten och vara redo att ingripa om det inte respekteras.
3. EU måste fortsätta sitt arbete kring fula/missformade livsmedel och ytterligare undersöka det matsvinn som uppstår när sådana produkter förkastas.

Motivering

Att stödja småskaliga producenter och deras försäljning i närområdet kan minska matsvinnet betydligt på flera sätt, både i värdekedjan och i hushållen:

- Långa transporter av livsmedel och stormarknadernas försök att hålla nere kostnaderna genom att öka volymerna riskerar att leda till matsvinn.
- Lokala producenter kan ha lättare att anpassa sig och reagera snabbare på förändringar i efterfrågan, vilket kan minska svinnet.
- Livsmedel från lokala producenter har ofta högre kvalitet och längre hållbarhet, vilket kan leda till mindre svinn på hushållsnivå.
- Det går att undvika den nuvarande kasseringen av livsmedel som anses ha fel form.
- Matsvinn till följd av annulleringar i sista minuten kan undvikas genom mer heltäckande bestämmelser och regelverk som stöder små producenter.

Ytterligare anmärkningar

Positiv inverkan på livsmedelstryggheten och hälsan.

Betoning på vikten av att kombinera denna rekommendation med andra initiativ som rör konsumenternas beteende, allmänhetens medvetenhet och utbildning för att öka samarbetet mellan berörda parter och förbättra den allmänna förståelsen för matsvinn och hur det hänger ihop med lokal livsmedelsproduktion.

Utmaningar:

- Kompromiss med EU:s princip om frihandel och fria marknader som kan leda till att stora företag/detaljhandlare och lobbyistgrupper motsätter sig rekommendationen.
- Det är viktigt att fundera över och diskutera vad "lokalt" innebär och vad som ska räknas som en "kort leveranskedja" i det fortsatta arbetet med denna rekommendation, eftersom det saknas gemensamma definitioner av dessa begrepp på EU-nivå.
- Fokus på korta livsmedelskedjor kan leda till ett begränsat utbud av livsmedel, vilket kan vara problematiskt om produkterna är säsongbetonade och konsumenternas efterfrågan överstiger utbudet.

REKOMMENDATION 2

Närproducerat: offentligt och privat stöd till lokalt jordbruk för minskat matsvinn

Vi rekommenderar lokala och regionala myndigheter att stödja lokala jordbrukare med praktiska lösningar och initiativ som syftar till att minska matsvinnet. Målet är att uppmuntra de berörda parterna att samarbeta närmare för att driva dessa initiativ och därigenom skapa ett hållbart livsmedelssystem som är gynnsamt för både jordbrukare och konsumenter.

Flera initiativ som kan genomföras av lokala myndigheter föreslås:

1. Skattelättnader och subventioner för småskaliga jordbrukare.
2. Hjälptill lokala jordbrukare att hitta nya marknader där de kan skyddas från orättvisa maktrelationer med detaljhandlare, t.ex. genom att tillåta försäljning på offentliga platser.
3. Främjande av inkluderande processer och initiativ mot matsvinn för berörda parter i värdekedjan, t.ex. användning av "matsvinnssappar" i städer.
4. Stöd till organisationer och andra som hjälper lokala jordbrukare med frågor som rör matsvinn, t.ex. matbanker.

Motivering

Att stödja småskaliga producenter och deras försäljning i närområdet kan minska matsvinnet betydligt på flera sätt, både i värdekedjan och i hushållen:

- Långa transporter av livsmedel och stormarknadernas försök att hålla nere kostnaderna genom att öka volymerna riskerar att leda till matsvinn.
- Lokala producenter kan ha lättare att anpassa sig och reagera snabbare på förändringar i efterfrågan, vilket kan minska svinnet.
- Livsmedel från lokala producenter har ofta högre kvalitet och längre hållbarhet, vilket betyder att en förkortning av värdekedjan skulle minska svinnet både vid transporter och på hushållsnivå.

Ytterligare anmärkningar

Betoning på vikten av att kombinera denna rekommendation med andra initiativ som rör konsumenternas beteende, allmänhetens medvetenhet och utbildning för att öka samarbetet mellan berörda parter och förbättra den allmänna förståelsen för matsvinn och hur detta hänger ihop med lokal livsmedelsproduktion.

Huvudsakliga utmaningar

- Rekommendationens betydande omfattning och komplexitet. Det kommer att ta tid att analysera och genomföra många av de föreslagna initiativen, och det kräver robusta övervakningssystem.
- Kompromiss med EU:s princip om frihandel och fria marknader som kan göra att vissa aktörer är ovilliga att godta detta initiativ.

REKOMMENDATION 3**Dela, kasta inte!**

Vi rekommenderar att matbanker och andra aktörer som omfördelar livsmedel får grundläggande ekonomiskt stöd från staten. Det bör göras genom ett EU-omfattande strukturellt system och inte ett system som främst är beroende av privata donationer. (Arbetet bör dock inte finansieras till 100 %, eftersom det kan leda till att denna verksamhet börjar bedrivas kommersiellt.) Vi rekommenderar också en plattform som kopplar samman de olika befintliga appar som för samman detaljhandlare och matbanker. Plattformen bör vara användarvänlig och effektiv samt drivas centralt. Vi rekommenderar också att den mat som detaljhandlare omfördelar (dvs. donerar eller säljer billigt) till matbanker tillhandahålls i god tid och i gott skick, helst 3–5 dagar innan den blir dålig (i stället för den nuvarande riktlinjen om 48 timmar). Som incitament skulle detaljhandlare kunna erbjudas ett skatteavdrag, som skulle minska ju närmare man kommer produkternas utgångsdatum. De skulle vara tvungna att donera en viss minimimängd livsmedel för att ha rätt till avdraget.

Motivering

Eftersom matsvinn inte helt kan undvikas i det nuvarande systemet bör vi åtminstone arbeta för att rädda de livsmedel som slängs bort. För detta bör vi använda alla redan tillgängliga verktyg (matbanker, appar, relevanta organisationer, initiativ osv.).

Ytterligare anmärkningar

En utmaning är hur man kan öka matbankernas kapacitet utan att göra dem till kommersiella verksamheter (eftersom vi hellre vill hantera matsvinn uppströms).

REKOMMENDATION 4**Utbyte av uppgifter och bästa praxis i EU**

Vi rekommenderar att de nationella regeringarna delar med sig av sin information och sin bästa praxis för åtgärder i livsmedelskedjans samtliga steg – från producenter till konsumenter – till EU-kommissionens plattform om matsvinn ("EU-plattformen om livsmedelsförluster och livsmedelsslöseri"). Denna information kommer sedan att hanteras och analyseras av en särskild kommitté bestående av forskare från EU som arbetar för att främja god praxis och göra den lättillgänglig. Uppgifterna om god praxis bör delas upp efter produktions- och konsumtionstyp. Dessutom vill vi främja ett nätverk av städer/regioner som får tillgång till uppgifterna och använder den praxis som fungerar bäst för dem, baserat på liknande konsumtions- och produktionsmönster. Nätverket skulle inrättas så att dessa städer/regioner kan lära av varandra baserat på dessa likheter. Konceptet med "vänorter" skulle kunna användas för detta: städer med liknande matsvinnproblem skulle kunna samarbeta för att lösa problemen.

Motivering

Bästa praxis skulle kunna spridas mer effektivt och konsekvent. EU-plattformen om livsmedelsförluster och livsmedelsslöseri, Eurocities och vänortskonceptet skulle användas. Vi vill stärka samarbetet mellan städer och regioner i hela EU.

Ytterligare anmärkningar

REKOMMENDATION 5

Insamling av uppgifter i hela livsmedelskedjan

Vi rekommenderar att ett EU-organ eller andra byråer eller forskningsinstitut samlar in uppgifter om hur, var, hos vem, varför och när matsvinn uppstår i livsmedelskedjan. Det kan ske genom

- 1) kartläggning av enskilda konsumenters beteende genom appar,
- 2) insamling av uppgifter ansikte mot ansikte genom Eurobarometerundersökningen,
- 3) enkäter som skickas ut till skolor och andra utbildningsorganisationer; detta skulle kunna göras före/efter en skolkampanj mot matsvinn,
- 4) användning av medborgarpanelens deltagare som en representativ grupp för forskningsändamål,
- 5) en interventionsstudie där konsumenter ombes registrera sina inköp, i stil med de belgiska/nederländska hushållspanelerna där konsumenter skannar sina inköp,
- 6) användning av vetenskapligt validerade åtgärder från universitet,
- 7) observationsstudier som specifikt studerar de faktiska svinnmängderna genom att utnyttja städers och kommuners befintliga avfallshanteringsprocesser,
- 8) insamling och jämförelse av fakturor från handel mellan stormarknader och jordbrukare,
- 9) standardisering av formulär för rapportering av svinn.

Motivering

Vi rekommenderar detta eftersom kunskap om var, när och varför vi slänger bort livsmedel kan möjliggöra mer riktade medvetandehöjande kampanjer och ge fördjupad kunskap om var insatser mot matsvinn kan göra mest nytta. Vi är övertygade om att man genom att samla in mer detaljerade uppgifter om exakt var i livsmedelskedjan livsmedel slängs bort, kommer att kunna lösa problemen med matsvinn mer effektivt. Den nuvarande gemensamma metoden för insamling av uppgifter om matsvinn i EU (som beskrivs i kommissionens delegerade beslut (EU) 2019/1597) är inriktad på att mäta mängden matsvinn, medan syftet med vårt förslag är att samla in mer detaljerade uppgifter om hos vem, när och var matsvinn uppstår. Dessa ytterligare projekt/initiativ för uppgiftsinsamling skulle kunna komplettera de kvantitativa uppgifter som samlas in genom EU-ländernas nya årliga rapportering. De skulle ge mer exakta uppgifter om matsvinnets "vad, hur, vem, när och var".

Ytterligare anmärkningar

Uppgifter som vi anser bör samlas in: Vi bör samla in uppgifter om matsvinnets "vad, hur, vem, när och var".

Vad/när: Vilken typ av livsmedel slänger vi och i vilka situationer? Exakt vad är det som folk slänger – hur många gram finns kvar på tallriken? Uppgifter om hur mycket vi köper och hur stor del av detta som vi slänger. **Hur:** Hur slösas livsmedlen bort – slängs de i soptunnan? Tillagar vi livsmedel för sent/blir de förstörda/blir de för gamla? Köper vi för mycket? Hänsyn skulle också kunna tas till kulturella skillnader. **Vem:** Vem i leveranskedjan slänger livsmedel – distributörer, konsumenter osv.? Slänger vissa konsumentgrupper mer än andra – kan det t.ex. kopplas till ålder eller land? (*Anmärkning:* Kommer folk att vilja lämna dessa uppgifter?)

När det gäller punkt 5: namnet på det företag vi hämtar inspiration från är Growth for Knowledge/GfK.

Vi anser att det är mycket viktigt att respektera EU-medborgarnas integritet och personuppgifter. Alla studier som görs på grundval av vår rekommendation bör respektera detta.

REKOMMENDATION 6

Allas åsikt räknas: medborgardeltagande och europeisk livsmedelspolitik

Som en fortsättning på konferensen om Europas framtid och den aktuella medborgarpanelen om matsvinn rekommenderar vi att det inrättas lokala och nationella forum för medborgardeltagande. Dessa forum skulle ha till uppgift att följa, övervaka och ge råd om nationella strategier som genomför EU-direktiv om minskat matsvinn ur medborgarnas synvinkel. Vi rekommenderar även att EU-plattformen om matsvinn ska inkludera forum för medborgardeltagande som samordnar utbyten mellan de olika forumen. Forumen bör erbjuda en plattform för informationsutbyte och ömsesidigt lärande mellan medborgare/konsumenter, berörda parter och beslutsfattare, på både nationell nivå och EU-nivå.

Motivering

Vi utfärdar denna rekommendation eftersom det är viktigt att medborgarna får göra sina röster hörda, att garantera en rättvis och öppen process och göra det möjligt för medborgare och beslutsfattare att samordna sitt arbete och lära av varandra. Medborgarna är experter på sina egna liv, och deras perspektiv måste beaktas på lokal, nationell och EU-omfattande nivå.

Ytterligare anmärkningar

REKOMMENDATION 7

Nyplockad: fördelen med säsongsbetonade livsmedel

Vi rekommenderar att försök görs att förändra konsumenternas vanor genom att informera dem om värdet av säsongsbetonade livsmedel. Det bör ske med hjälp av tydliga skyltar i butikerna, som gör det enkelt för konsumenter att se vilka livsmedel som är i säsong. Information om säsongsbetonade livsmedel bör också förmedlas till en bred publik genom informationskampanjer riktade till allmänheten. Att informera konsumenterna med hjälp av skyltar på hyllor och med kampanjer kan ge producenter incitament att odla säsongsbetonade livsmedel. Vi rekommenderar vidare att bättre uppgifter tas fram om de effektivaste sätten att stimulera produktion av säsongsbetonade livsmedel och begränsa importen av livsmedel av låg kvalitet som inte är i säsong.

Motivering

Vi utfärdar denna rekommendation eftersom livsmedel som inte är i säsong ofta importeras och/eller är av sämre kvalitet än livsmedel som är i säsong. Tillgången till livsmedel av högre kvalitet kan påverka konsumenternas beteende, eftersom vi tenderar att sätta större värde på kvalitetslivsmedel och därmed ta bättre vara på dem.

Ytterligare anmärkningar

ÄMNESOMRÅDE II – INITIATIV INOM LIVSMEDELSSEKTORN

REKOMMENDATION 8

EU-nätverk för utbyte av livsmedel

Vi rekommenderar att stora distributörer kopplas samman via ett register på en EU-omfattande webbplats där det går att byta livsmedel med kort utgångsdatum eller överskottsvaror. Webbplatsen skulle förebygga matsvinn genom att möjliggöra kommunikation inom de olika nivåerna (se nedan) och med nästa nivå i leveranskedjan. Företag skulle kunna registrera sig och erbjuda eller köpa överskottslivsmedel till ett lägre pris. Det skulle finnas tre nivåer:

1. Nivå ett skulle bestå av producenter, jordbrukare och distributörer.
2. Nivå två skulle bestå av stormarknader, matbanker och "gemenskapskök" (community kitchens).
3. Nivå tre skulle bestå av konsumenter och hushåll.

Motivering

Ytterligare anmärkningar

REKOMMENDATION 9

Inköpsplanering och omfördelning

Vi rekommenderar att det utarbetas ett regelverk för att harmonisera EU-ländernas lagstiftning om praxis för hela leveranskedjan när det gäller omfördelning av överskottslivsmedel och livsmedel med kort utgångsdatum. Hänsyn bör tas till säkerhetsbestämmelser och dataprognoser. Inköpen bör anpassas till vad som kommer att säljas. Stormarknader och leverantörer skulle kunna ges incitament i form av olika förmåner (t.ex. skattelättnader) för att sälja dessa livsmedel till ett lägre pris eller donera dem.

Motivering

Ytterligare anmärkningar

REKOMMENDATION 10

Ät gott på restaurang utan matsvinn

Vi rekommenderar att EU-institutionerna tillämpar följande plan för att minska matsvinn på restauranger. När vissa kvalitetskriterier (såsom de som beskrivs nedan och vissa andra) är uppfyllda bör alla typer av restauranger ha rätt att använda en logotyp (som ser likadan ut i hela EU). Denna logotyp skulle visa att det går att ta med sig rester hem, och servitörerna skulle erbjuda gästerna lådor för matresterna. De restauranger som använder sig av logotypen skulle lägga till texten "Du kan ta med dina rester hem" på sina menyer. Om det blir rester över av redan tillagad mat bör de anställda erbjudas dessa. Om det finns rester av icke tillagade livsmedel i köket, bör matbanker eller andra välgörenhetsorganisationer erbjudas att använda dessa.

Om livsmedel har blivit oätliga bör de användas för produktion av förnybar energi. För att uppmuntra restauranger att uppfylla dessa kvalitetskriterier (eller ytterligare kvalitetskriterier) bör de få ekonomiskt stöd för att genomföra planen. En skattelättnad skulle kunna fungera som ekonomiskt incitament, och ytterligare stöd skulle kunna beviljas. Eftersom rester från kök kan vägas och mätas skulle det gå att övervaka mängden och ta hänsyn till den i samband med skattelättnaden.

Motivering

Vi rekommenderar denna åtgärd eftersom det skulle minska matsvinnet från restauranger och göra det mindre skamfyllt att be om rester. Om restauranger fungerar som förebilder kommer även privata hushåll att uppmuntras att minska sitt matsvinn.

Ytterligare anmärkningar

REKOMMENDATION 11**Mätning av matsvinn**

Vi rekommenderar att organisationer som ansvarar för avfallshantering blir skyldiga att väga, beräkna eller mäta organiskt avfall. På kort sikt bör planen inriktas på offentliga institutioner (t.ex. skolor och sjukhus), hela stadsdelar eller distrikt, och på lång sikt bör den även omfatta privata hushåll. Företrädare för dessa institutioner/distrikt och, i ett senare skede, privata hushåll bör regelbundet få rapporter och jämförelser med tidigare perioder samt jämförelser med andra enheter. Det ökar medvetenheten och ger incitament till att minska matsvinnet. Mätningen behöver inte gå till på samma sätt i alla länder, utan det räcker om jämförelser kan göras inom varje land.

Motivering

Vi rekommenderar detta eftersom det skulle leda till ökad medvetenhet hos konsumenterna. Det skulle också ge incitament till minskat matsvinn. Rekommendationens resultat kan mätas på kort och lång sikt, vilket motiverar till att minska matsvinnet.

Ytterligare anmärkningar**REKOMMENDATION 12****Ett obligatoriskt rapporteringssystem för öppenhet med belöningar och påföljder**

Vi rekommenderar att ett rapporteringssystem (som särskilt liknar ISO-certifiering) inrättas för att fastställa specifika standarder för hela värdekedjan, däribland producenter, tillverkare, detaljhandlare, stormarknader, restauranger och hotell. En åtskillnad bör göras mellan stora och små eller medelstora företag, baserat på befintliga klassificeringar av företagsstorlek. Det bör utdömas påföljder om standarderna inte efterlevs och delas ut belöningar om företag överträffar dem. Det bör finnas ett relativt system för böter som står i proportion till överträdelsens allvar och företagets storlek. Belöningarna bör i första hand baseras på ett märkningssystem, t.ex. ABC-nivåer, eller eventuellt ekonomiska incitament, särskilt för små och medelstora företag. Oberoende externa revisorer måste ges i uppgift att utföra rapporteringen, i stället för företagen själva. Offentliga myndigheter på landsnivå (t.ex. ministerier eller tillsynsmyndigheter) ska ha ansvaret för att säkerställa genomförandet och övervakningen. Uppgifterna bör vara tillgängliga för allmänheten och möjliggöra ömsesidigt lärande. EU-kommissionen bör ha en övervakande och samordnande roll.

Motivering

Av öppenhetsskäl är det viktigt att uppgifter om märkningen är tillgängliga för dem som vill ha mer utförlig information än vad som presenteras på märkningen.

Ytterligare anmärkningar

REKOMMENDATION 13**EU-omfattande lagstiftning om kassering av osålda livsmedel – en strategi för ömsesidigt lärande i EU-länderna**

Det måste säkerställas att livsmedelsprodukter används i olika faser innan de slängs. Att undvika matsvinn bör vara högsta prioritet, men om så inte är möjligt bör följande prioriteringsordning användas: mänsklig konsumtion, djurs konsumtion, biobränsle och kompostering. EU-länderna ansvarar själva för att den infrastruktur som krävs för att genomföra rekommendationen finns på plats. EU sätter upp ett övergripande mål om att minska matsvinnet med en viss procent. EU-länderna fastställer nationella standarder så att EU-målet uppnås gemensamt. EU-länderna kan genomföra frivilliga eller obligatoriska åtgärder som företagen ska efterleva. Minskningen måste vara kvantifierbar. Efter en pilotfas inriktad på stormarknader och anpassningar som görs med utgångspunkt i ömsesidigt lärande bör bästa praxis användas som en riktlinje för alla EU-länder.

Motivering

Det franska exemplet fungerar inte så vi behöver en bättre lösning, t.ex. en plattform som i Finland, där företag kan ladda upp information om livsmedel som riskerar att gå till spillo. En lag som förbjuder matsvinn måste vara allmänt formulerad, för att ta hänsyn till EU-ländernas olika kulturer.

Ytterligare anmärkningar**REKOMMENDATION 14****Öppenhet om matsvinn för synlighet och handling**

Vi rekommenderar att alla aktörer i livsmedelskedjan, utom enskilda hushåll, ska vara skyldiga att mäta och rapportera öppet hur de hanterar matsvinn. Behovet av nya alternativ för uppgiftsinsamling bör också framhållas ytterligare, och livsmedelsförluster i jordbrukssektorn bör inkluderas.

Dessutom bör det skapas differentierade incitament för att främja frivilliga avtal, för att hjälpa institutioner att inta en ledande roll. Korrigerande åtgärder är också viktiga och bör omfatta alla deltagare i livsmedelskedjan (utom enskilda hushåll).

EU bör utvärdera medlemsländernas befintliga rapporteringsstrukturer, incitament och korrigerande åtgärder, för att identifiera bästa praxis. Detta hjälper till att skapa en mer integrerad EU-ram som gör uppgifterna mer jämförbara.

Motivering

Vi rekommenderar detta eftersom medvetenhet om det nuvarande matsvinnet ligger till grund för ytterligare strategier, t.ex. incitament, innovativa frivilliga avtal och korrigerande mekanismer för att undvika matsvinn.

Ytterligare anmärkningar

Som incitament skulle man t.ex. kunna införa en EU-omfattande märkningsmetod som används inom ramen för marknadsföringsstrategier. Ett annat exempel skulle kunna vara lämplig ekonomisk ersättning för minskning av matsvinn.

REKOMMENDATION 15

Innovativa förpackningar och förpackningar endast vid behov

Vi rekommenderar att det görs ytterligare investeringar i vetenskaplig forskning om innovativa och alternativa hållbara förpackningsmetoder. Det hjälper till att öka livslängden, förbättra paketstorleken för att minska matsvinnet och öka livsmedelssäkerheten vid transporter. EU bör stödja detta ekonomiskt och politiskt genom lämpliga program som bl.a. inbegriper finansiering av nystartade företag och småskaliga innovativa aktörer. Dessutom rekommenderar vi att detaljhandlare som vill sälja livsmedel utan förpackningar får stöd, när det är möjligt att göra detta utan att äventyra livsmedelssäkerheten.

Motivering

Vi rekommenderar detta eftersom vi fortfarande är starkt beroende av förpackningar, särskilt för transporter och för att garantera livsmedelssäkerheten. Därför tror vi att stöd till innovation (forskning/nystartade företag) inom miljövänliga förpackningar kan vara fördelaktigt. Å ena sidan skulle en anpassning av förpackningsstorleken för färskvaror minska matsvinnet. Detta bör dock göras med hänsyn till risken för ökat förpackningsavfall (den forskning som nämns ovan bör syfta till att förhindra detta). Å andra sidan bör det erbjudas enskilda portioner som kunden kan köpa med sig i en egen, medhavd behållare (både för att minska matsvinn och andra typer av avfall). Om vi inrättar en struktur för miljövänliga förpackningar och infrastrukturen för detta anpassas kommer det i slutändan att leda till acceptans hos konsumenterna.

Ytterligare anmärkningar

ÄMNESOMRÅDE III – STÖD TILL ÄNDRADE KONSUMTIONSVANOR

REKOMMENDATION 16

En breddad definition av matsvinn för att rädda oskördade livsmedel

Vi rekommenderar att oskördade livsmedel inkluderas i EU:s definition av matsvinn. Vi vill också att jordbrukarna ska ha möjlighet att sälja produkter som inte är perfekta men som ändå går att äta. För att undvika livsmedelsförluster bör jordbrukarna få skyltar som anger att oskördade livsmedel får skördas av privata hushåll och icke-statliga organisationer.

Denna idé måste förmedlas till följande två grupper:

- Till medborgarna via den kampanj som förespråkas i rekommendation 20.
- Till jordbrukarna via EU-ländernas jordbruksministerier. De sistnämnda bör genomföra denna rekommendation i samordning med lokala kommuner och producentorganisationer.

Motivering

Vi rekommenderar detta eftersom det är orimligt att slösa bort ätbara livsmedel. Direktskörd bidrar till uppskattning för det arbete som jordbrukarna gör och uppvärderar de livsmedel som de producerar.

Ytterligare anmärkningar

En utmaning är att genomföra detta på ett sätt som inte skuldbelägger jordbrukarna.

REKOMMENDATION 17

Insatser för att få vuxna att bekämpa matsvinn

Vi rekommenderar att varje EU-land genomför ett program riktat till vuxna, för att öka deras medvetenhet och kunskap om kostnaderna med matsvinn och om fördelarna med att förebygga detta på nationell, regional och lokal nivå.

Programmet bör baseras på bästa tillgängliga data (rekommendation 5) för att understryka hur brådskande problemet är. I programmet bör det ingå appar (rekommendation 18), kampanjer (rekommendationerna 4 och 20), fortbildning för anställda i livsmedelsbranschen, interna utbildningar för yrkesverksamma samt dokumentärer och tv-program i ämnet. Exempelvis kan man skapa korta reklamfilmer som visar fördelarna med att återanvända livsmedel, sprida idén om att äta rester på söndagarna eller involvera tv-stationer genom program där unga vuxna tävlar i matlagning.

Det är viktigt att informera människor om de ekonomiska och miljömässiga fördelarna med att ta tillvara på livsmedel genom enkla meddelanden eller "nudging".

Viktiga kanaler för informationsspridning skulle kunna vara medier, särskilt public service-kanaler på radio och tv, tryckta medier, sociala medier, offentliga institutioner, museer och detaljhandlare. Befintliga EU-institutioner skulle kunna ta fram resurser för att stödja EU-länderna (t.ex. Europeiska historiens hus).

Motivering

Vi rekommenderar detta eftersom de rekommendationer som rör utbildning av barn inte räcker till: det behövs även åtgärder med omedelbar kortsiktig effekt på den generation som för närvarande hanterar inköp och matlagning.

Ytterligare anmärkningar

En fördel är att nudging i stormarknader för att förebygga matsvinn kan verka som en motvikt mot den marknadsföring som får människor att köpa för mycket.

REKOMMENDATION 18**Undervisning om näringslära och hållbara livsmedel i grundskolan och gymnasiet**

Vi rekommenderar att hållbara livsmedel och näringslära inkluderas i läroplanerna för grundskolan och gymnasiet, antingen genom att man skapar nya obligatoriska fristående kurser – vilket redan finns i vissa länder – och/eller genom att de görs till en del av befintliga obligatoriska ämnen. Denna rekommendation syftar till att göra eleverna mer medvetna om matsvinn genom diskussioner om socioekonomiska värden, hållbar produktion och konsumtion, shoppingvanor, hushållsekonomi och praktiska erfarenheter som för skolor och lantgårdar närmare varandra. För att denna rekommendation ska kunna genomföras förväntar vi oss att EU gör två saker: För det första behövs en medvetandehöjande kampanj med flera parter för att uppmärksamma denna fråga (rekommendation 20). För det andra måste lärare ges stöd genom fortbildning och pedagogiskt utbyte och material, med användning av befintliga nätverk och beprövad bästa praxis. Vi är medvetna om att dessa förändringar kan ta tid att genomföra, men det är viktigt att redan nu anordna temadagar/temaveckor om matsvinn i skolorna, med deltagande av olika samhällsaktörer (rekommendation 21).

Motivering

Matsvinn är ett tecken på bredare systemiska problem som rör EU-invånarnas nuvarande produktion, inköp och konsumtion av livsmedel. Därför måste alla pedagogiska åtgärder gå utöver matsvinn och även ta hänsyn till värderingar och till hur vi vill att framtidens produktion och konsumtion ska se ut i Europa. Utbildning är en nationell behörighet och varje EU-land har olika läroplaner. Vi är medvetna om dessa skillnader men vi uppmuntrar trots detta EU att främja ambitiösa åtgärder, med nya och/eller befintliga skolämnen som geografi eller ekonomi.

Ytterligare anmärkningar**REKOMMENDATION 19****Spridning av och stöd till appar och plattformar för livsmedelsdelning mellan konsumenter**

Vi rekommenderar att EU främjar och stöder befintliga appar och plattformar, t.ex. Olio eller FoodSharing.de. De verktyg som främjas måste uppfylla vissa grundläggande kriterier och bedömas utifrån följande faktorer: användarvänlighet, databasens omfattning, oberoende, förmåga att anpassas till lokala förhållanden och den faktiska effekten på matsvinn. Både EU och nationella och regionala myndigheter måste aktivt främja de mest lovande befintliga verktygen och stödja – främst ekonomiskt men även på andra sätt – deras utveckling och underhåll genom sina olika forsknings-, åtgärds- och finansieringsprogram. Offentliga medel bör användas för att främja kvalitativ och neutral information som är fri från reklam.

Motivering

Det finns många appar som kopplar samman olika aktörer, såsom företag med konsumenter, eller konsumenter med konsumenter. Några av dessa verktyg kan ha lyckats koppla samman konsumenter med varandra och hjälpa dem att rädda livsmedel. De verkar dock ha en begränsad geografisk täckning, eller så är de inte tillräckligt kända bland invånarna i EU. Vi anser att det är viktigt att EU och medlemsländerna aktivt stöder tekniska innovationer med stor genomslagskraft och lämnar dörren öppen för nya idéer och innovationer att växa fram och bli hållbara på lång sikt.

Ytterligare anmärkningar

REKOMMENDATION 20

Spara mat, spara pengar: en europeisk kampanj mot matsvinn i samarbete med livsmedelshandlare fyra helger per år

Vi rekommenderar att EU samordnar en kampanj med fokus på livsmedelsbutiker (livsmedelshandlare, stormarknader, mindre butiker) i EU-länderna. Kampanjen skulle äga rum under fyra helger varje år och ha temat "spara mat, spara pengar". Det skulle vara upp till de olika länderna att välja helger för genomförandet. Datum bör väljas för att i möjligaste mån öka medvetenheten om vanor kring matinköp (t.ex. vid tiden kring nationella eller kulturella högtider) och säsongsvariationer (t.ex. vid skördetid). Kampanjen skulle vara ett initiativ från EU, som skulle ta fram en gemensam visuell design (samma logotyp, färgkod osv.) för alla EU-länder. Kampanjen skulle sedan genomföras på nationell nivå och anpassas till varje lands särdrag, kalender, matvanor osv.

Motivering

Vi rekommenderar detta eftersom det är viktigt att göra medborgarna mer medvetna om matsvinn. Än så länge finns bara FN:s internationella matsvinnsdag, som är okänd bland allmänheten och försvinner i mängden av olika internationella dagar. Det nya evenemanget skulle pågå under fyra helger per år. Det skulle göra frågan mer synlig bland EU-invånarna, och formen, med flera helger under året, skulle vara mer effektiv än en enda dag. Det skulle också vara ett sätt att skilja det europeiska evenemanget från andra internationella dagar.

Ytterligare anmärkningar

- En fördel med vår rekommendation är att det skulle göra EU-invånarna mer medvetna om inköp och konsumtion av livsmedel samt om val av säsongsbetonade livsmedel som ett sätt att undvika matsvinn. En kampanj som genomförs fyra helger om året skulle göra de budskap som förmedlas till allmänheten mer regelbundna. En annan fördel skulle vara möjligheten att samarbeta med livsmedelshandlare genom kampanjen och engagera dem i kampen mot matsvinn.
- Bland utmaningarna finns frågan om hur man får livsmedelshandlare/livsmedelsbutiker att delta i evenemanget. Eftersom handlarnas mål är att sälja så mycket som möjligt, kan en del av dem vara ovilliga att uppmuntra människor att konsumera mindre mat eller ändra sina konsumtionsvanor. Å andra sidan är syftet med alla butiker, inklusive de som säljer livsmedel, att gå med vinst. Därför skulle de eventuellt kunna betrakta kampanjen som ett sätt att bättra på sin image som en aktör som bekämpar matsvinn. En annan utmaning har att göra med EU-ländernas särdrag och olika kalendrar: vissa länder firar inte jul, eller firar jul på andra dagar, och helgdagar kan skilja sig åt från ett land till ett annat.
- Annan information om hur rekommendationen skulle genomföras:
- Använd många olika källor för kampanjen mot matsvinn i samarbete med livsmedelshandlare: traditionella medier (tv, dagstidningar), sociala medier, lokala influerare, reklam. Ta tillfället i akt under de fyra helgerna att genomföra en slagkraftig kampanj mot matsvinn.
- Under dessa helger bör EU sprida information om de livsmedelshandlare som redan har organiserat och utvecklat initiativ mot matsvinn. EU bör stödja dessa befintliga initiativ och sprida information om god praxis och ett positivt narrativ. Vi bör inte lyfta fram chockerande budskap, utan sätta fokus på positiva erfarenheter.
- Anordna en uppföljning och utvärdering av de fyra helgerna för att förbättra kampanjen och nå ut till fler människor varje år.

REKOMMENDATION 21

”Stoppa matsvinnet”: matsvinnsvvecka i skolorna

Vi rekommenderar att man anordnar en temavecka om matsvinn i skolorna, för att göra yngre barn och tonåringar mer medvetna om denna fråga. Veckan skulle utformas på olika sätt och ha olika innehåll beroende på elevernas ålder. I grundskolan och för yngre barn bör man lägga tonvikten vid att öka medvetenheten genom lekar. EU-kommissionen skulle skapa och distribuera en verktygslåda för skolor och lärare på samtliga EU-språk, med information om hur man kan öka medvetenheten om matsvinn i skolorna och hur man kan diskutera och organisera aktiviteter på detta tema i samband med den egna undervisningen. Verktygslådan skulle innehålla riktlinjer med förslag på aktiviteter för att undvika att skapa en alltför stor börda för lärarna. Den bör tillhandahållas online och vara enkel att komma åt. Yngre elever skulle belönas med ett intyg (med EU-logotypen). Länderna skulle genomföra veckan på ett sätt som är anpassat till deras respektive utbildningssystem och läsårets utformning. Skolorna skulle själva få bestämma vilka aktiviteter de vill genomföra under veckan, med hjälp av verktygslådan för lärare.

Motivering

Barn bör lära sig att sätta värde på mat, hur mat produceras och hur lång tid produktionen tar. Det är viktigt att medvetenhet skapas i tidig ålder. Denna typ av evenemang kan också nå föräldrar via barn och tonåringar, eftersom eleverna berättar för sina föräldrar om vad de har gjort i skolan när de kommer hem.

Ytterligare anmärkningar

- En fördel är att barn får lära sig att sätta värde på mat, hur mat produceras och hur lång tid produktionen tar. Det är viktigt att börja skapa medvetenhet tidigt. En annan fördel är att denna typ av evenemang gör det möjligt att nå föräldrar genom barn och tonåringar, eftersom eleverna berättar för sina föräldrar om vad de har gjort i skolan när de kommer hem.
- En av utmaningarna ligger i att undvika att skapa en alltför stor börda för lärare när det gäller att utforma aktiviteter och komma på idéer. Därför är det mycket viktigt att tillhandahålla en ram eller riktlinjer med föreslagna aktiviteter, så att alla elever i alla skolor kan dra nytta av detta initiativ.

REKOMMENDATION 22**Konsumentupplysning för minskat matsvinn: bearbetning, förvaring och återanvändning av livsmedel före och efter produktens utgångsdatum**

(”sista förbrukningsdag” är den sista dag då en produkt kan konsumeras på ett säkert sätt; ”bäst före” anger fram till vilken dag produktens kvalitet är som bäst)

Vi rekommenderar att man använder informationsverktyg för att upplysa och ge konsumenterna förmågan (tillbaka) att bedöma om en produkt verkligen har blivit för gammal. För att göra konsumenterna mer medvetna om livsmedelns användning vill vi att märkningen med bäst före-datum görs mer synlig, genom att anges på samma plats på alla produkter och med större teckenstorlek. Dessutom vill vi att en QR-kod (eller en streckkod) trycks direkt på produktens etiketter. Vad är syftet med detta? Att förmedla information om de bästa sätten att bevara produkter, att avgöra (genom smak och lukt) om de fortfarande är ätbara och att ge tillagningstips för att omvandla produkter (exempel på anpassade recept). Vi anser att producenterna är de som är bäst lämpade att formalisera den information som ges via QR-koden. När det gäller omärkta produkter som frukt och grönsaker bör QR-koden anges där produkterna säljs för att undvika onödiga förpackningar. För att informationen ska vara tillgänglig för alla vill vi inte bara satsa på digital teknik. Vi vill även att informationen ska finnas tillgänglig i pappersform (t.ex. informationsbroschyrer i stormarknader).

Motivering

Vi rekommenderar detta eftersom vi tror att det kan motivera konsumenterna att ta större ansvar för sin livsmedelshantering. Att komplettera informationen på produkter kan ge konsumenterna större förståelse för hur utgångsdatum fungerar. Det är också en möjlighet att rätta till ”missuppfattningar” eller minska människors rädsla för att bli sjuka efter utgångsdatumet. Vi vet att producenterna är försiktiga med bäst före-datum för att skydda sig själva. I själva verket kan produkter konsumeras efter detta datum. Vi ifrågasätter inte vikten av att ange ett bäst före-datum. Faktum är att det är ett viktigt tecken på färskhet.

Ytterligare anmärkningar

Vi fokuserar på märkning för att informera konsumenterna på bästa möjliga sätt om fördelarna för plånboken och miljön. Vår slogan är en perfekt sammanfattning av denna idé: ”Köp med förnuftet och spara pengar.” För att uppmärksamma konsumenterna på denna nya informationskälla föreslår vi att man genomför en omfattande informationskampanj för att förklara målet med det nya verktyget.

REKOMMENDATION 23**Standarder för detaljhandeln om försäljning av produkter med kort utgångsdatum**

i rekommenderar att inköp av produkter med kort utgångsdatum omvärderas, genom att företag uppmanas att anta en strategi för att hantera dessa produkter och få konsumenterna att värdera dem högre. Hushållens uppfattning om dessa produkter behöver förändras, så att de inte bara anses lämpliga för en del av befolkningen. Denna strategi består av flera delar:

- Införande av ett EU-omfattande regelverk om inrättande av avdelningar för dessa produkter som gör dem lätta att komma åt och se när man kommer in i butiken, med målet att förbättra konsumtionsvanorna hos alla, oavsett inkomst.
- Utveckling av en kommunikationsstrategi som lyfter fram "sunt förnuft" och produkternas värde samt ansvarsfulla inköpsstrategier (aspekter som främjar överkonsumtion bör inte ges störst tonvikt i kommunikationen).
- Uppmuntran till detaljhandlare att anpassa sin policy och att placera nya produkter med kort utgångsdatum på hyllorna vid de tider då flest personer gör sina inköp (anpassat till konsumenternas vanor i de olika länderna).

Motivering

Vi rekommenderar detta eftersom det stärker många butikens befintliga policy och standardiserar "god praxis" på europeisk nivå. Gruppen ägnar särskild uppmärksamhet åt den positiva effekten av att göra dessa åtgärder allmänt vedertagna, vilket skulle förändra bilden av lågprisprodukter (inte bara för hushållen utan för hela befolkningen).

Ytterligare anmärkningar

Denna rekommendation är ett sätt att öka företagets engagemang för hållbara metoder. Det kan i själva verket göra konsumenterna mer lojala. Det finns dock vissa utmaningar när det gäller att omsätta denna rekommendation i praktiken:

- För hushållen: att vara mer flexibla och anpassa veckomenyn till de produkter som finns tillgängliga.
- För handlarna: att utbilda personalen och införa denna nya policy i praktiken.
- För befolkningen i stort: att motverka missuppfattningar och ändra konsumenternas intryck av dessa produkter, som visserligen har ett lågt pris men där syftet först och främst är att undvika osålda varor.

KONTAKTA EU

Besök

Det finns hundratals Europa direkt-kontor i hela EU. Hitta ditt närmaste kontor på nätet (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_sv).

Ring eller skriv

Tjänsten Europa direkt svarar på dina frågor om EU. Kontakta tjänsten på något av följande sätt:

- Ring det avgiftsfria telefonnumret 00 800 6 7 8 9 10 11 (en del operatörer kan ta betalt för samtalet).
- Ring telefonnumret +32 22999696.
- Skriv via formuläret på nätet (european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_sv).

EU-INFORMATION

På nätet

På webbplatsen Europa finns det information om EU på alla officiella EU-språk (european-union.europa.eu).

EU-publikationer

Läs eller beställ EU-publikationer på nätet (op.europa.eu/sv/publications). Om du behöver flera kopior av en gratispublikation kan du kontakta Europa direkt eller ditt lokala dokumentationscentrum (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_sv).

EU-lagstiftning och andra rättsliga handlingar

Rättsliga handlingar från EU, inklusive all EU-lagstiftning sedan 1951, finns på alla officiella EU-språk på EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

Öppna EU-data

Portalen data.europa.eu ger tillgång till öppna datamängder från EU:s institutioner, organ och byråer. De kan laddas ned och användas fritt för kommersiella och andra ändamål. Portalen ger också tillgång till en stor mängd data från EU-länderna.

